

8 SOCIALE RELATIONER

De store børn er blevet spurgt om mobning, om de har fortrolige kammerater og voksne, og om hvor ofte de føler sig ensomme.

8.1 FORTROLIGE KAMMERATER OG VOKSNE

De fleste af de store børn har en eller flere fortrolige kammerater/venner og voksne, det vil sige en kammerat/ven eller voksen, som de kan tale med, hvis der er noget, der virkelig plager dem.

Det gælder for 81 hhv. 83 procent af de 11- og 15-årige, at de både har flere fortrolige voksne og flere fortrolige venner, eller at de har én fortrolig voksen og flere venner.

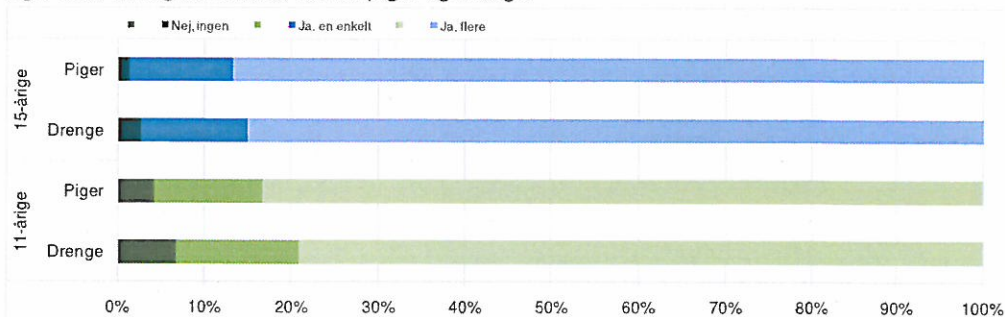
Den øvrige lille femtedel af de store børn kan være socialt sårbare. Enten ved kun at have fortrolige voksenrelationer, hvilket gælder for knap 5 procent af de 11-årige og 1,5 procent af de 15-årige, eller ved at have fortrolige venner men ingen fortrolig voksen. Det gælder knap 1 procent hhv. 3 procent.

Endelig er der dem, der har angivet 'ingen' eller 'en enkelt' på et eller begge spørgsmål. Det gælder for 3-4 procent i hver årgang, at de har én fortrolig ven og én fortrolig voksen; ca. 2 procent i begge årgange har kun én fortrolig (en ven eller en voksen), og mellem en halv og 1 procent i hver årgang angiver, at de hverken har kammerater eller voksne at tale med. Dvs., at de har svaret "nej, ingen" til begge spørgsmål, jf. tabellen.

Tabel 8.1. Har du nogen kammerater/venner eller voksne at tale med, hvis der er noget, der virkelig plager dig? (procent)

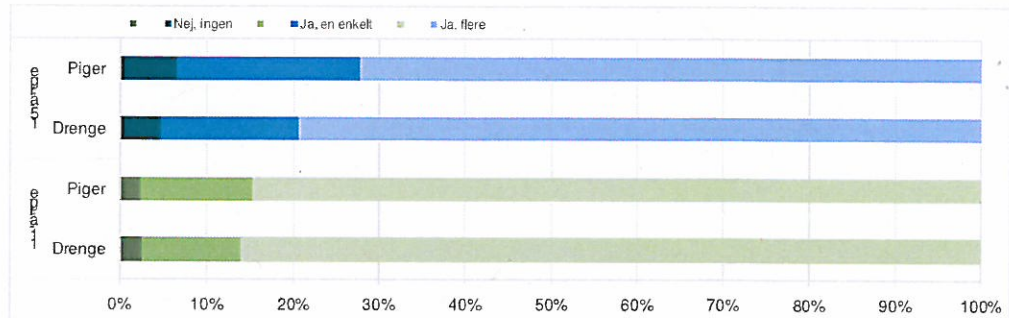
	11-årige		15-årige	
	Ven (N=1745)	Voksen (N=1759)	Ven (N=1429)	Voksen (N=1427)
Nej, ingen.....	5,5	2,5	2,1	5,6
Ja, en enkelt	13,3	12,1	12,1	18,5
Ja, flere	81,2	85,4	85,7	75,9
I alt.....	100	100	100	100

Figur 8.1. Fortrolig kammerat/ven for piger og drenge

11-årige: p<0,05; 15-årige: NS

Figur 8.2. Fortrolig voksen for piger og drenge

11-årige: NS; 15-årige: $p \leq 0,01$

Blandt de 11-årige er der lidt flere piger end drenge, som har mere end én fortrolig ven, mens der ikke er kønsforskel i forhold til adgangen til fortrolige voksne. Blandt de 15-årige er der flere drenge end piger, der har mere end én fortrolig voksen, mens der ikke er kønsforskel i forhold til fortrolige venner.

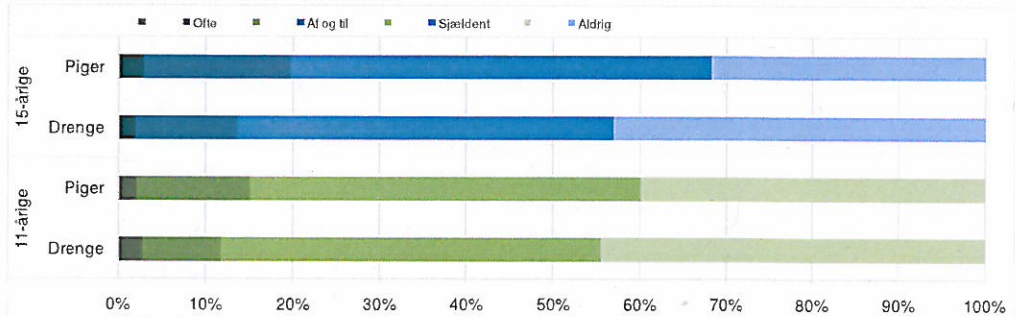
8.2 DER ER IKKE MANGE ENSOMME 11- OG 15-ÅRIGE

Det er ikke nogen stor andel, der ofte føler sig ensomme. Undersøgelsens resultat svarer dog til, at der er et ensomt barn i hver eller hver anden skoleklasse. Der er lidt flere 11-årige piger end drenge, som føler sig ensomme indimellem; blandt de 15-årige er denne forskel mere udtalt.

Tabel 8.2. Hvor ofte føler du dig ensom? (procent)

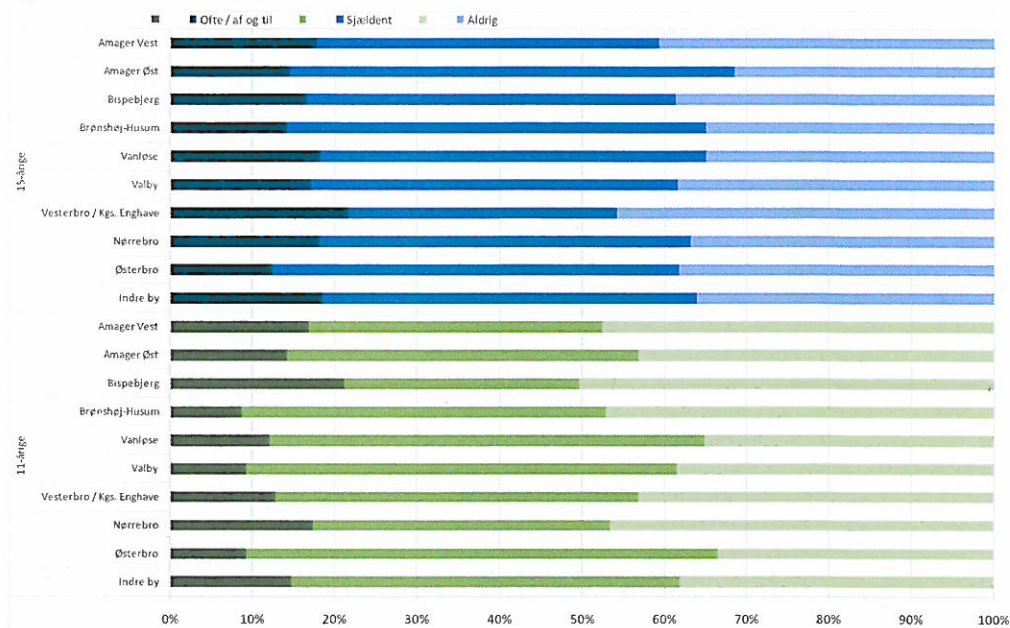
	11-årige (N=1751)	15-årige (N=1420)
Ofte.....	2,5	2,6
Af og til.....	11,0	14,2
Sjældent.....	44,4	45,9
Aldrig.....	42,2	37,3
I alt.....	100	100

Figur 8.3. Ensomhed for piger og drenge

11-årige: $p \leq 0,05$; 15-årige: $p \leq 0,001$

Figur 8.4. Ensomhed i bydelene

11-årige: $p \leq 0,001$; 15-årige: NS

Der er signifikant forskel på bydelene i andelen af ensomme 11-årige. Mønsteret for 15-årige ligner det for 11-årige for så vidt angår andelen, der 'ofte /af og til' er ensomme, men forskellene er ikke signifikante.

Der er flere, som ofte/af og til er ensomme blandt de, der har få eller ingen fortrolige venner/voksne.

8.3 MOBNING I SKOLEN

Der er flere 11- end 15-årige, der bliver mobbet i skolen, hvorimod andelen, som selv mobber andre, er den samme i de to årgange.

Bliver mobbet i skolen

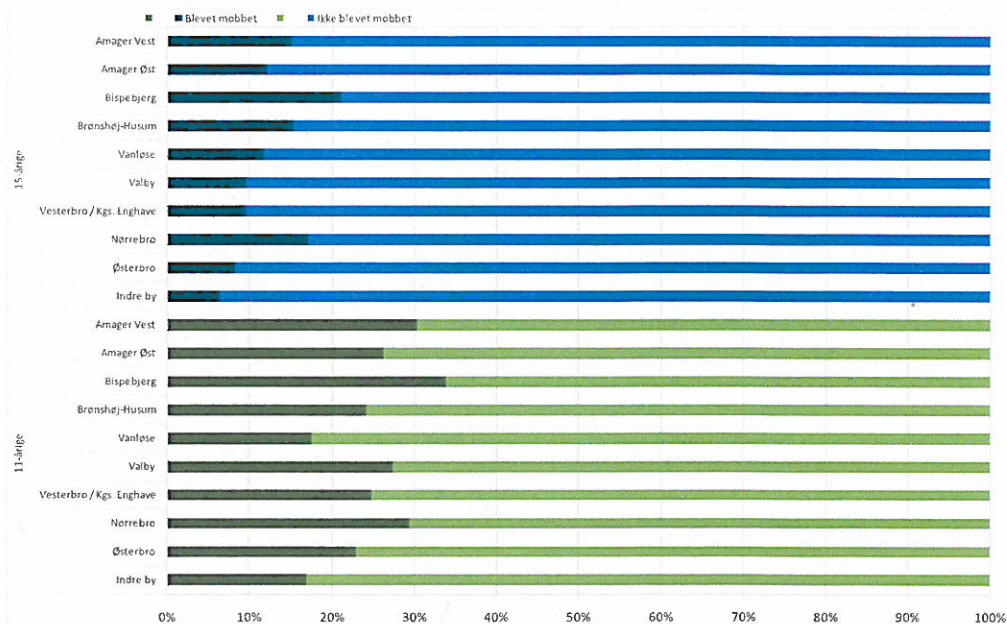
Flere 11-årige end 15-årige bliver mobbet. Knap 6 procent af de 11-årige siger, at de bliver mobbet ugentligt. Blandt de 15-årige er det 2 procent. Hverken blandt de 11- eller 15-årige er der forskel på, hvor meget piger og drenge bliver mobbet. Til gengæld er der bydelsforskelle for begge årgange.

Tabel 8.3. I de seneste par måneder: Hvor tit er du blevet mobbet i skolen? (procent)

	11-årige (N=1750)	15-årige (N=1419)
Flere gange om ugen.....	3,1	1,3
Ca. én gang om ugen	2,7	0,7
2-3 gange om måneden.....	4,5	1,1
Det er sket en eller to gange.....	15,3	9,8
Jeg er ikke blevet mobbet.....	74,5	87,1
I alt.....	100	100

Figur 8.5. Andel i bydelene, der er blevet mobbet de seneste par måneder

11-årige: $p \leq 0,05$; 15-årige: $p \leq 0,01$

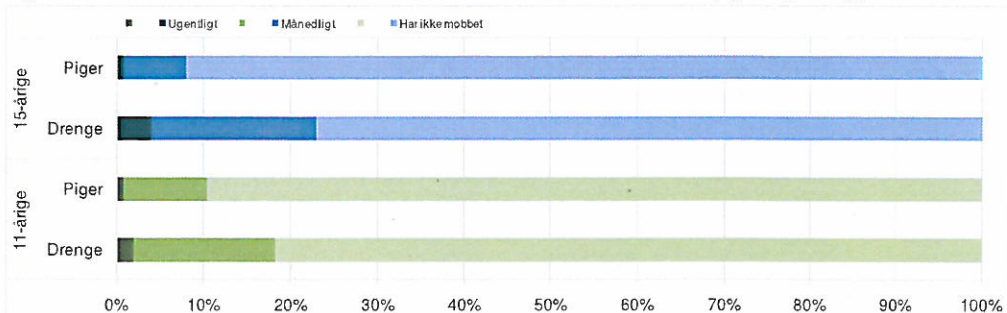
Mobber andre

På spørgsmålet om at være med til at mobbe andre, er billedet mere ens blandt de 11- og 15-årige. Drengene angiver oftere at være med til at mobbe andre, end pigerne er. Der er forskel mellem bydelene for begge årgange.

Tabel 8.4. I de seneste par måneder: Hvor tit har du selv været med til at mobbe en anden/andre elever i skolen? (procent)

	11-årige (N=1752)	15-årige (N=1417)
Flere gange om ugen.....	0,7	0,7
Ca. én gang om ugen	0,8	1,7
2-3 gange om måneden.....	2,1	1,7
Det er sket en eller to gange.....	10,8	11,5
Jeg har ikke mobbet andre	85,6	84,5
I alt.....	100	100

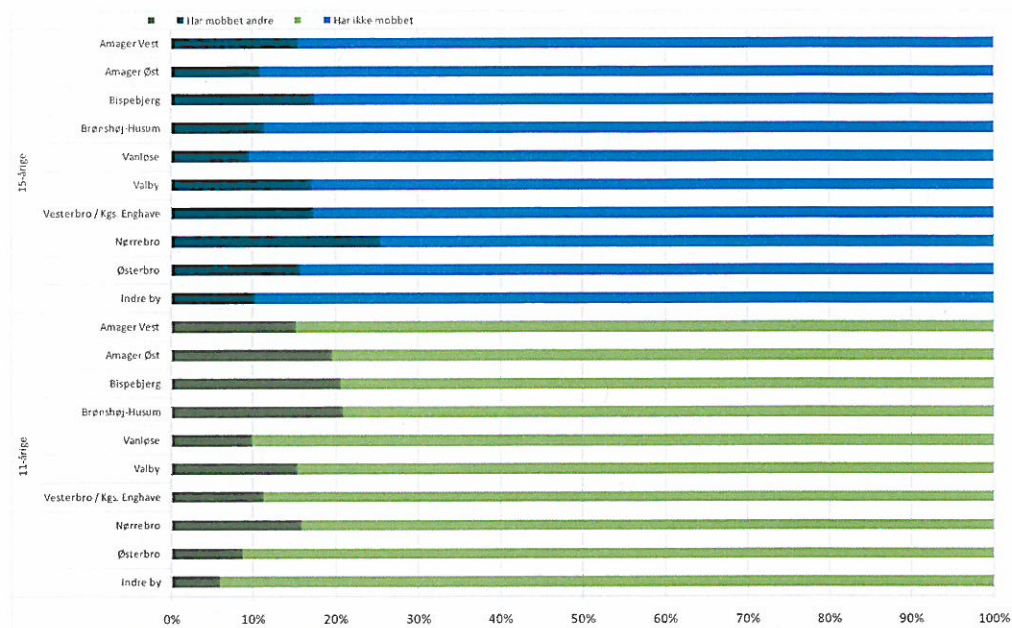
Figur 8.6. Har været med til at mobbe andre de seneste par måneder – piger og drenge

11-årige: $p \leq 0,001$; 15-årige: $p \leq 0,001$

Figur 8.7. Har været med til at mobbe andre de seneste par måneder - bydele

11-årige: $p \leq 0,001$; 15-årige: $p \leq 0,01$

8.4 PSYKISK TRIVSEL OG SOCIALE RELATIONER

Sammenholdes spørgsmålene om skoletrivsel, fortrolige relationer, ensomhed og mobning med de store børn og unges psykiske trivsel (SDQ), viser der sig et klart mønster. I den mindre gruppe, som ligger i grænseområdet til eller udenfor normalområdet, er der langt flere, som trives dårligt i skolen, ofte føler sig ensomme, hyppigt bliver mobbet (og mobber andre), jf. Tabel 8.5. Det gælder blandt både de 11- og de 15-årige.

I begge aldersgrupper er der flere med dårlig psykisk trivsel, som mangler en fortrolig ven eller voksen. Blandt de 11-årige har hver femte med dårlig psykisk trivsel ingen fortrolig ven, mens hver femte 15-årige med dårlig psykisk trivsel ikke har en fortrolig voksen.

Disse resultater er ikke overraskende, men det er alligevel resultater, der må mane til eftertanke. Det kan f.eks. være i forhold til en skærpet opmærksomhed på, om de sårbare børn med 'problematisk adfærd' – samtidig med deres øvrige problemer – bliver udstødt af kammeraterne.

Tabel 8.5. Sociale relationer sammenholdt med psykisk trivsel. (procent)

	11-årige		15-årige	
	Normal- område	Udenfor normal- område	Normal- område	Udenfor normal- område
Glad for at gå i skole	(N=1721; p=0,000)		(N=1406; p=0,000)	
Kun sjældent / aldrig	2,5	10,6	2,9	20,6
Nogen gange	10,3	30,3	15,5	31,3
For det meste / altid	87,2	59,1	81,6	48,1
Fortrolig ven / kammerat	(N=1710; p=0,000)		(N=1406; p=0,000)	
Ingen	4,4	20,0	1,6	7,5
En enkelt	12,2	25,4	10,9	24,8
Flere	83,4	54,6	87,6	67,7
Fortrolig voksen	(N=1723; p=0,000)		(N=1404; p=0,000)	
Ingen	2,0	6,9	4,3	19,5
En enkelt	11,4	19,8	18,0	24,8
Flere	86,6	73,3	77,8	55,6
Føler sig ensom	(N=1717; p=0,000)		(N=1398; p=0,000)	
Ofte	1,4	15,6	1,5	12,9
Af og til	9,8	25,8	12,9	28,8
Sjældent	45,5	38,3	47,3	34,8
Aldrig	43,2	20,3	38,3	23,5
Blevet mobbet	(N=1717; p=0,000)		(N=1397; p=0,000)	
Ugentligt	3,9	27,6	0,9	13,8
Månedligt	18,3	39,4	10,0	19,2
Er ikke blevet mobbet	77,8	33,1	89,2	66,9
Mobbet andre	(N=1719; p=0,000)		(N=1395; p=0,000)	
Ugentligt	1,3	4,7	1,7	8,3
Månedligt	11,0	34,4	12,2	23,5
Har ikke mobbet andre	87,8	60,9	86,0	68,2

9 MAD OG MÅLTIDER

I en undersøgelse som denne er det ikke muligt at bestemme kvaliteten af børnenes kost. Men centrale indikatorer vedrørende måltider og brede fødevarekategorier kan give en pejling på, om børnene har gode kostvaner (eller et godt grundlag for at udvikle sådanne). I kapitlet ses der på indtagelse af faste hovedmåltider som en vigtig indikator for sunde kostvaner samt på få udvalgte fødevarekategorier.

9.1 MANGE SPRINGER MORGENMAD ELLER FROKOST OVER

Flertallet af de 11-årige (71 %) og knapt halvdelen (48 %) af de 15-årige spiser alle de tre hovedmåltider hver dag, men især blandt de 15-årige er der mange, der springer et eller flere af hovedmåltiderne over. En ud af tre springer jævnligt morgenmad eller frokost over, og 10 procent spiser ikke aftensmad hver dag. Blandt de 11-årige er det en ud af seks, der ikke spiser frokost hver dag, og en ud af syv, der jævnligt springer morgenmaden over. Tæt på alle 11-årige spiser aftensmad hver dag.

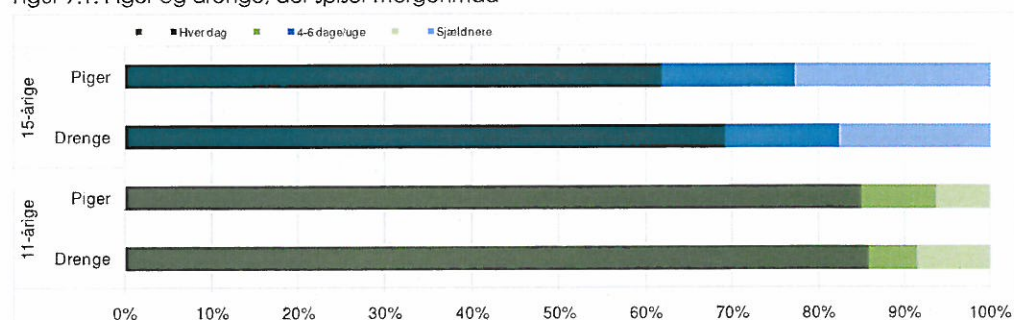
Tabel 9.1. Hvor mange dage om ugen spiser du...? (procent)

		Hver dag	4-6 dage	Sjældnere	I alt
Morgenmad	11-årige (N=1750)	85,5	7,1	7,4	100
	15-årige (N=1421)	65,6	14,2	20,1	100
Frokost	11-årige (N=1744)	82,7	13,5	3,8	100
	15-årige (N=1424)	67,5	22,7	9,8	100
Aftensmad	11-årige (N=1743)	97,0	1,5	1,5	100
	15-årige (N=1423)	89,8	7,5	2,6	100

Blandt de 11-årige er der en anelse flere drenge (8 %) end piger (6 %), som spiser morgenmad sjældnere end 4-6 dage/uge (se Figur 9.1). Ellers er der ingen kønsforskelle for de 11-årige.

Blandt de 15-årige er der færre piger (45 %) end drenge (50 %), som spiser alle tre hovedmåltider hver dag. 86 procent af pigerne angiver at spise aftensmad hver dag over for 94 procent af drengene. Der er også færre piger end drenge, der spiser morgenmad og frokost hver dag.

Figur 9.1. Piger og drenge, der spiser morgenmad

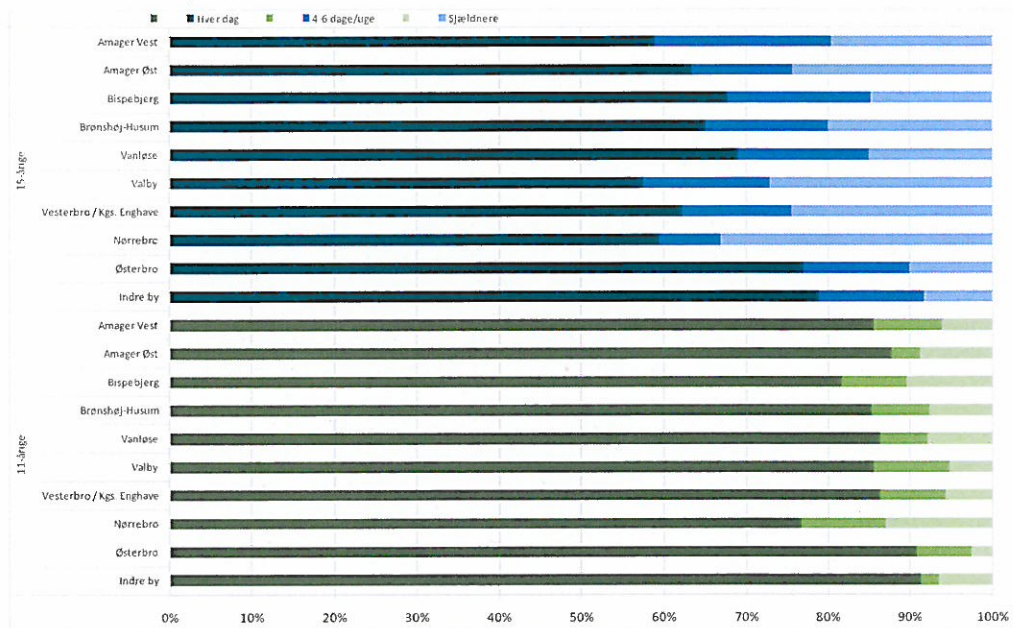

11-årige: $p \leq 0,05$; 15-årige: $p \leq 0,01$

Set på tværs af bydelene er der ret store forskelle, specielt i andelen der spiser morgenmad.

Figur 9.2. Andel i bydelene, der spiser morgenmad

11-årige: $p \leq 0,01$; 15-årige: $p \leq 0,001$

Der er også signifikant forskel mellem bydelene i andelen, der spiser aftensmad hver dag, men der er tale om mindre andele, som ikke spiser aftensmad dagligt. I otte bydele spiser 96 procent eller flere af de 11-årige aftensmad hver dag, mens det gælder 91 procent på Nørrebro og 92 procent på Bispebjerg. Blandt de 15-årige er der med 81 procent også færrest på Nørrebro, der spiser aftensmad dagligt, efterfulgt af Bispebjerg med 85 procent. De øvrige bydele ligger mellem 89 og 97 procent.

Frokosten

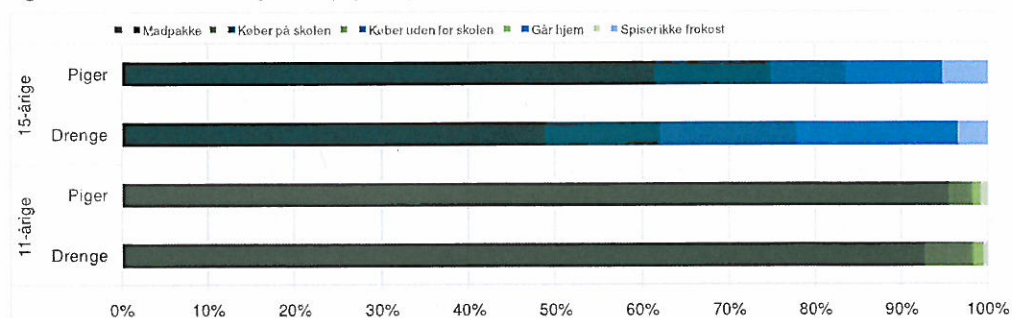
Alle de 11- og 15-årige er blevet spurgt om, hvor de plejer at få deres frokost fra i hverdagen. Det mest almindelige er at have madpakke med. Derudover er der en del, især af de 15-årige, som svarer, at de køber mad på skolen, køber mad uden for skolen eller går hjem til sig selv eller en kammerat og spiser.

Tabel 9.2. Hvor plejer du at få din frokost fra i hverdagen? (procent)

	11-årige (N=1657)	15-årige (N=1215)
Jeg har madpakke med	94,1	55,2
Jeg køber mad på skolen.....	4,2	13,4
Jeg køber mad udenfor skolen	0,1	12,2
Jeg går hjem til mig selv/en kammerat og får frokost.....	1,0	14,9
Jeg spiser ikke frokost i hverdagen.....	0,6	4,3
I alt.....	100	100

Næsten alle 11-årige svarer, at de har madpakke med, flertallet af de øvrige køber mad på skolen. Lidt flere piger end drenge har madpakke med og lidt flere drenge end piger køber mad på skolen. Blandt de 15-årige benyttes alternativer til madpakken i større omfang. Flere piger fastholder madpakken, mens drengene i større omfang end pigerne køber mad udenfor skolen eller går hjem.

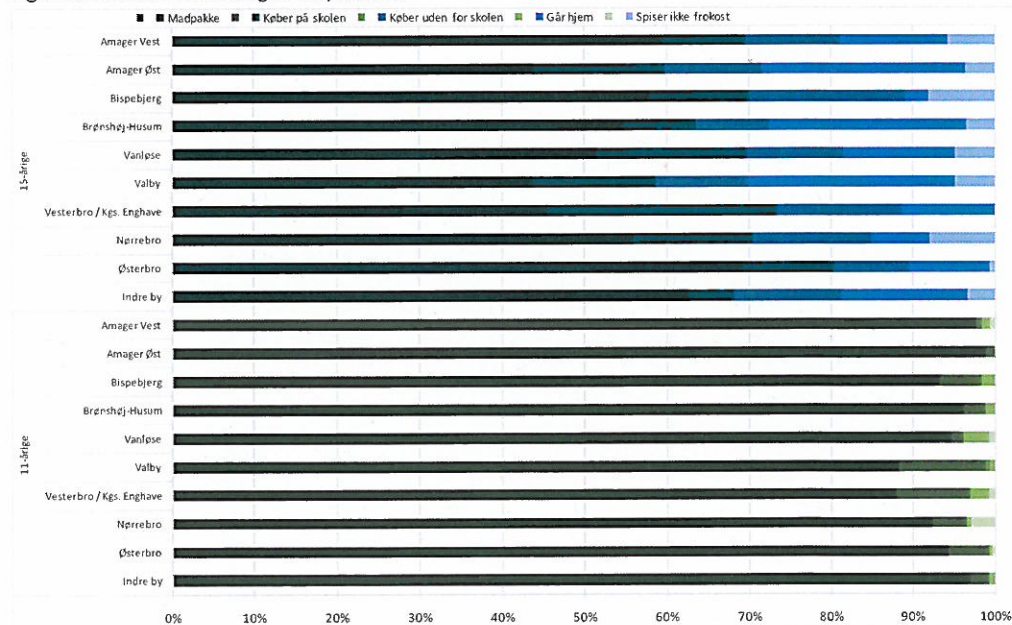
Figur 9.3. Frokost i hverdagen for piger og drenge

11-årige: $p \leq 0,05$; 15-årige: $p \leq 0,001$

Forskellene mellem bydelene indikerer, at der er forskellige frokostkulturer rundt omkring i byen, og at der har været ulige muligheder for at købe mad på skolen i de enkelte bydele. Således angiver 28 procent af de 15-årige fra Vesterbro-Kgs. Enghave, at de køber mad på skolen, hvilket er klart flere end i nogen andre bydele. I Valby, Brønshøj-Husum og Amager Øst går hver fjerde 15-årige hjem og spiser frokost.

Figur 9.4. Frokost i hverdagen i bydelene

11-årige: $p \leq 0,05$; 15-årige: $p \leq 0,001$

9.2 KOSTVANER

Kostrådene anbefaler et dagligt indtag af frugt og grønt på 600 g for alle over 10 år. I undersøgelsen er der ikke spurgt om, hvor meget frugt og grønt, børnene spiser, men hvor ofte de spiser frugt og grønt.

Blandt de 11-årige spiser 4 ud af 10 frugt flere gange om dagen og knap hver fjerde spiser grøntsager flere gange om dagen, jf. Tabel 9.3.

Ser vi på, hvor mange på 11 år, som spiser både frugt og grønt mindst dagligt, så er det 54 procent. 17 procent spiser både frugt og grønt flere gange dagligt. Midt imellem ligger dem, som svarer, at de spiser det ene dagligt og det andet flere gange dagligt – det er 36 procent af de 11-årige.

Blandt de 15-årige spiser knap hver tredje frugt flere gange om dagen og knap hver femte spiser grønt flere gange om dagen.

Ser vi på, hvor mange på 15-årige, som spiser både frugt og grønt mindst dagligt, så er det 41 procent. 13 % spiser både frugt og grønt flere gange dagligt. Midt imellem ligger dem, som svarer, at de spiser det ene dagligt og det andet flere gange dagligt – det er 26 procent af de 15-årige.

Ud fra de angivne kostvaner kan mellem en tredjedel og halvdelen af de 11-årige og 25-40 procent af de 15-årige realistisk forventes at spise tilstrækkeligt frugt og grønt.

Tabel 9.3. Indtagelse af udvalgte fødevarer (procent)

		Flere gange pr. dag	Hver dag	4-6 dage pr. uge	1-3 dage pr. uge	Sjæld- nere	I alt
Frugt	11-årige (N=1729)	39,4	35,0	17,1	6,7	1,8	100
	15-årige (N=1392)	30,5	27,0	23,3	16,3	2,9	100
Grøntsager. Fx rå, bagte, kog- te, stegte, i gryderetter	11-årige (N=1731)	23,8	41,0	20,3	11,5	3,4	100
	15-årige (N=1391)	18,2	35,5	25,8	16,5	4,1	100
Fastfood. Fx pizza, burgere, pommes frites	11-årige (N=1724)	0,4	0,7	3,7	31,6	63,5	100
	15-årige (N=1398)	1,2	1,4	7,7	40,5	49,2	100
Is, slik, chokolade	11-årige (N=1718)	1,7	6,5	19,7	63,7	8,4	100
	15-årige (N=1394)	3,6	9,4	30,7	46,9	9,4	100
Juice	11-årige (N=1732)	4,5	17,6	15,6	31,2	31,0	100
	15-årige (N=1401)	4,9	13,8	18,7	34,1	28,3	100
Saftevand	11-årige (N=1734)	2,5	8,8	14,7	30,8	43,1	100
	15-årige (N=1401)	3,4	7,5	12,5	24,0	52,5	100
Light sodavand	11-årige (N=1732)	0,3	1,4	6,6	31,1	60,6	100
	15-årige (N=1399)	0,6	2,6	8,2	22,3	66,2	100
Sodavand med sukker	11-årige (N=1726)	0,3	1,2	5,8	33,8	58,9	100
	15-årige (N=1398)	2,2	4,0	12,7	36,2	44,9	100

Når det kommer til indtag af fastfood, ligger flertallet på begge årgange i den fornuftige ende, idet 95 procent af de 11-årige og 90 procent af de 15-årige angiver, at de spiser fastfood 1-3 dage om ugen eller sjældnere. Der ses en klar stigning fra 11 til 15-årige, idet næsten to ud af tre af de 11-årige spiser fastfood sjældnere end ugentligt, mens det kun gælder halvdelen af de 15-årige. 10 procent af de 15-årige spiser fastfood mange gange om ugen eller dagligt.

Forbruget af "is, slik og chokolade" ser ud til at være påvirket af "den ugentlige slikdag", idet de fleste lægger sig i kategorien '1-3 dage/ugen'. Igen ses en klar stigning i forbruget fra 11 til 15-årige.

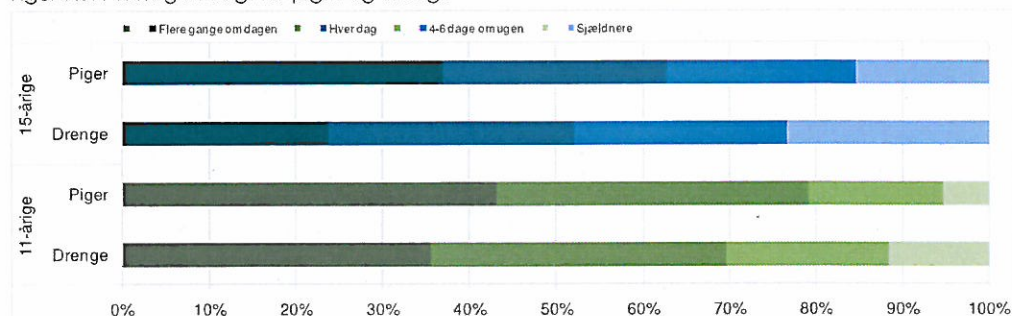
Ses der på læskedrikkene juice, saftvand, light sodavand og sodavand med sukker, er juice den foretrukne blandt de store børn efterfulgt af saftvand og sodavand med sukker.

For sodavand med sukker lyder anbefalingen på maksimalt en halv liter om ugen, og da en flaske sodavand normalt er minimum en halv liter, kan det antages, at hvis man drikker sodavand én gang om ugen, er kvoten opbrugt. Denne svarkategori indgår ikke i spørgeskemaet, men de, der drikker sodavand med sukker sjældnere end ugentligt, kan med rimelighed antages at følge anbefalingerne, og måske gør de, der har svaret 1-3 dage om ugen, det også. En mindre gruppe på 7 procent af de 11-årige og hver femte (19 %) af de 15-årige har med sikkerhed et for stort indtag af sodavand med sukker (4 gange om ugen eller hyppigere).

Kost og køn

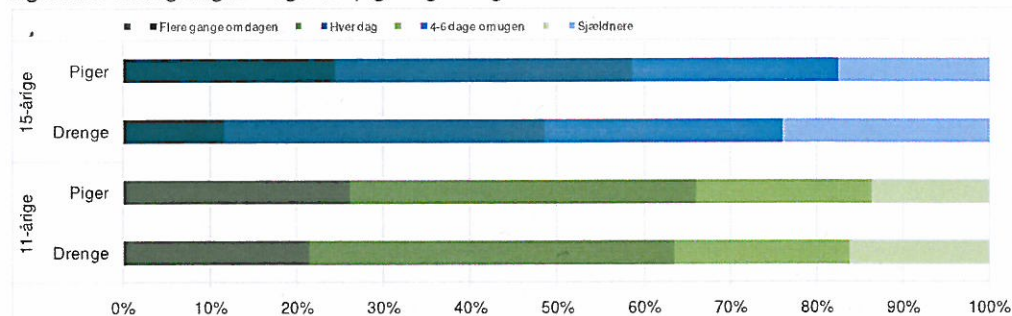
Som 11-årige er pigerne flittigere frugtspisere end drengene, mens de 15-årige piger spiser både mere frugt og grønt, end drengene gør (Figur 9.5 og Figur 9.6).

Figur 9.5. Forbrug af frugt for piger og drenge

11-årige: $p \leq 0,001$; 15-årige: $p \leq 0,001$

Figur 9.6. Forbrug af grøntsager for piger og drenge

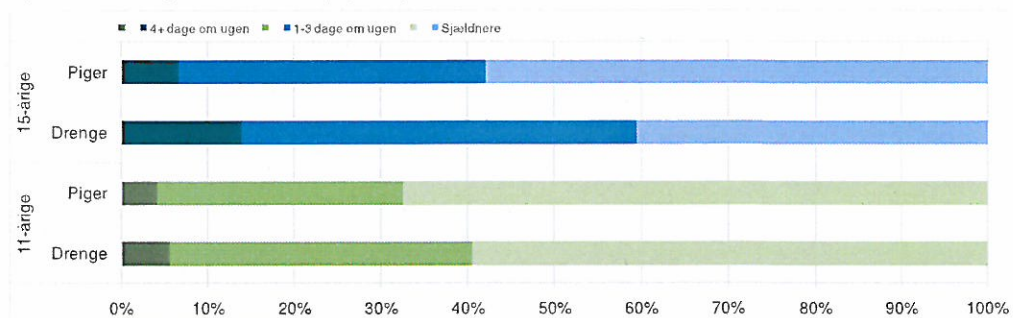

11-årige: NS; 15-årige: $p \leq 0,001$

I begge aldersgrupper spiser drengene fastfood hyppigere end pigerne (Figur 9.7). Det samme gælder med hensyn til indtaget af sodavand med sukker (Figur 9.8). Forskellen mellem kønnene øges sammen med øgningen i usunde vaner fra 11 til 15-årige. Disse forskelle mellem kønnene kendes også fra undersøgelser af voksnes kostvaner.¹⁸

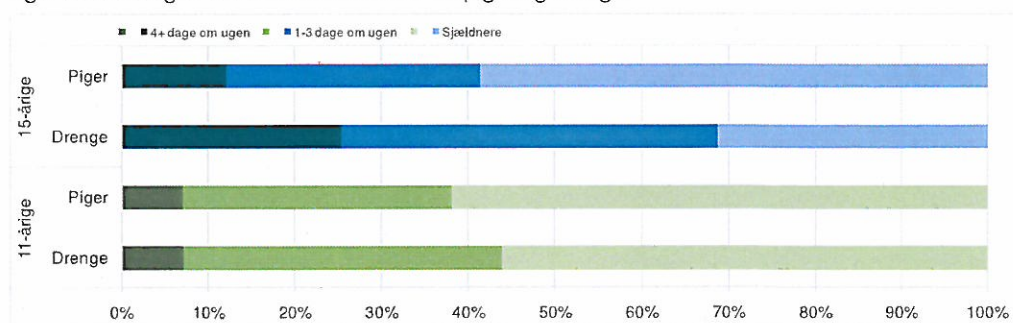
¹⁸ Sundhedsprofil for region og kommuner 2010, Region Hovedstaden - Forskningscenter for Forebyggelse og Sundhed, Glostrup 2010.

Figur 9.7. Forbrug af fastfood for piger og drenge

11-årige: $p \leq 0,01$; 15-årige: $p \leq 0,001$

Figur 9.8. Forbrug af sodavand med sukker for piger og drenge

11-årige: $p \leq 0,05$; 15-årige: $p \leq 0,001$

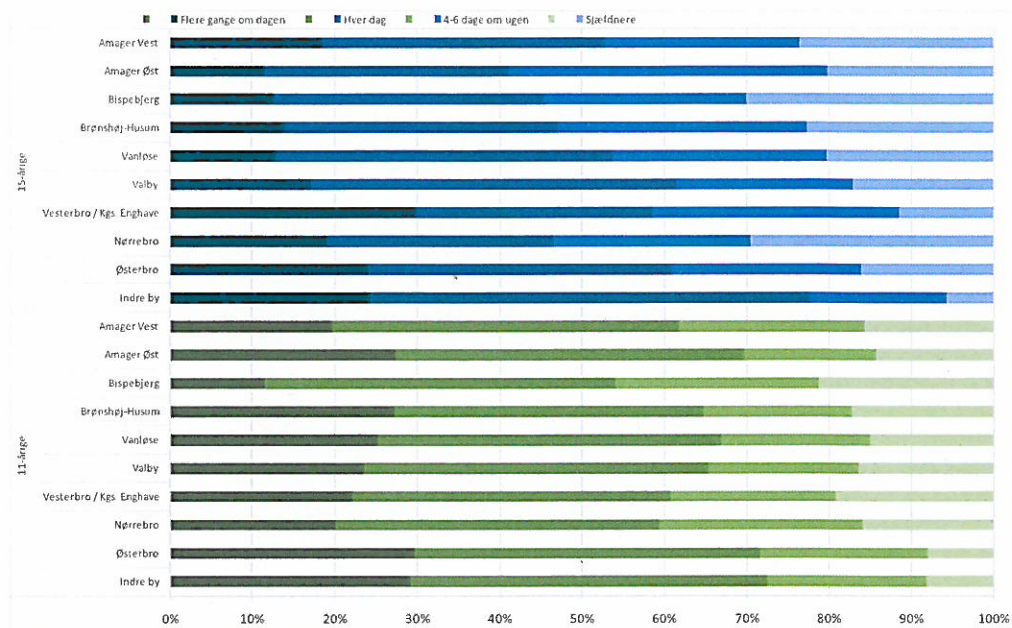
Kost og bydele

Der er ikke signifikant forskel mellem bydelene, hvad angår frugtindtaget, men derimod med hensyn til indtaget af grøntsager. Indre by og Østerbro ligger højt for begge årgange, men ellers varierer det mellem årgangene, hvilke bydele der ligger højt og lavt.

Der er også forskel mellem bydelene med hensyn til forbruget af fastfood. I begge årgange er forbruget stort i Bispebjerg og på Nørrebro og lille i Vanløse og Indre By, men ellers varierer forbruget mellem årgangene i de forskellige bydele.

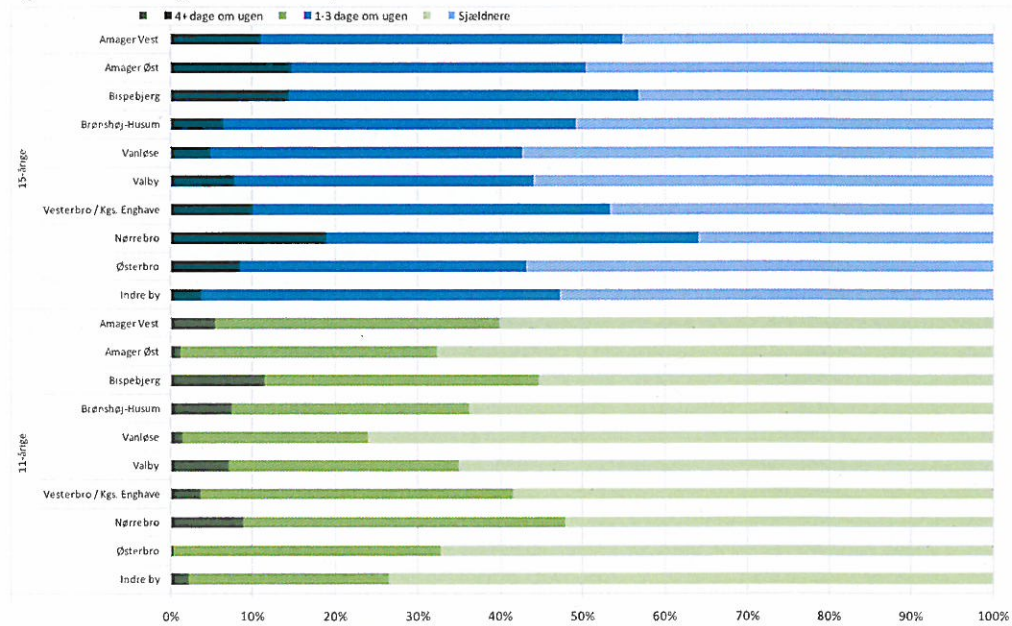
Forbruget af sodavand med sukker varierer også med lavt forbrug i Indre by og højt på Nørrebro. Her er forskellene for de 15-årige dog ikke signifikante.

Figur 9.9. Forbrug af grøntsager i bydelene

11-årige: $p \leq 0,05$; 15-årige: $p \leq 0,001$

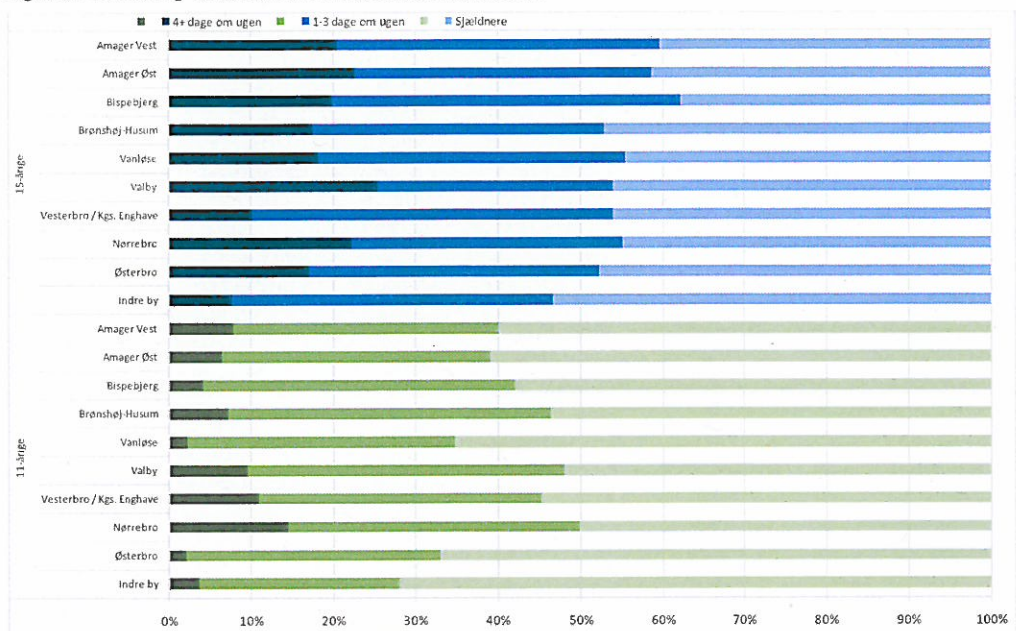
Figur 9.10. Forbrug af fastfood i bydelene

11-årige: $p \leq 0,001$; 15-årige: $p \leq 0,001$

Figur 9.11. Forbrug af sodavand med sukker i bydelene

11-årige: p<0,001; 15-årige: NS

10 RISIKOADFÆRD

I dette kapitel ser vi på rygning og alkoholforbrug blandt de store børn, og for de 15-årige på forbrug af euforiserende stoffer i øvrigt.

10.1 RYGNING

De fleste 11-årige har ikke prøvet at ryge, mens 4 ud af 10 blandt de 15-årige har prøvet.

Tabel 10.1. Har du prøvet at ryge? (procent)

	11-årige (N=1739)	15-årige (N=1404)
Ja.....	2,5	40,3
Nej.....	97,5	59,7
I alt.....	100	100

Blandt de 11-årige, som har prøvet at ryge, er der ingen, som er blevet faste rygere. Blandt de 15-årige er der 10 procent, der ryger dagligt eller ugentligt. Af disse er størstedelen dagligrygere; 39 procent ryger 10 eller flere cigaretter om dagen.

Tabel 10.2. Hvor mange cigaretter ryger du dagligt? Svarfordeling blandt 15-årige, der ryger dagligt/ugentligt (procent)

	15-årige (N=150)
10 eller flere cigaretter om dagen.....	38,5
5-9 cigaretter om dagen.....	22,2
1-4 cigaretter om dagen.....	20,8
Ikke hver dag, men mindst én cigaret om ugen.....	18,0
Mindre end en cigaret om ugen.....	0,5
I alt.....	100

Halvdelen (49 %) af dem, der ryger fast, vil gerne holde op med at ryge, mens hver femte (20 %) ikke ønsker at stoppe. Forbruget har ikke betydning for ønsket om at stoppe.

Rygedebutalder

Blandt de 11-årige, hvor et fåtal har prøvet at ryge, svarer 1 procent af alle børnene, at de debuterede før de fyldte 10 år, yderligere 1 procent som 10-årige og de øvrige som 11-årige. Fordelingen blandt de 15-årige fremgår af Tabel 10.3

Tabel 10.3. Hvor gammel var du, første gang du prøvede at ryge? (procent)

	15-årige (N=1399)
11 år eller yngre.....	5,3
12 år.....	6,1
13 år.....	10,5
14 år.....	12,9
15 år.....	5,3
Har aldrig prøvet at ryge.....	59,9
I alt.....	100

Hvem ryger – de 15-årige, køn og bydel

Blandt de 15-årige er der ingen signifikant kønsforskel i forhold til, om man har prøvet at ryge, ej heller i forhold til debutalder. Til gengæld er der dobbelt så mange piger (14 %) som drenge (7 %), som ryger fast (dagligt/ugentligt). 10 procent af pigerne er dagligrygere overfor 5 procent af drengene. Der er dog ikke kønsforskel i forbruget blandt de faste rygere.

Der er forskel mellem bydelene i forhold til, hvor mange der har prøvet at ryge. Her ligger Indre By klart i spidsen med 51 procent efterfulgt af Østerbro (46 %), mens færrest har prøvet at ryge på Nørrebro (33 %), i Brønshøj-Husum og Amager Øst (begge 34 %). Der er ikke signifikant forskel mellem bydelene i andelen af faste rygere eller i forbruget.

10.2 HØJT ALKOHOLFORBRUG BLANDT DE 15-ÅRIGE

Denne undersøgelse bekræfter det generelle billede af, at danske unge har et højt alkoholforbrug.

De 11-årige er endnu ikke for alvor trådt over tærsklen til alkoholens verden. 10 procent af de 11-årige svarer, at de har prøvet at drikke alkohol, men kun 3 procent angiver at have drukket en hel genstand. Signifikant flere 11-årige drenge (14 %) end piger (6 %) har prøvet at drikke alkohol. Der analyseres ikke nærmere for de 11-årige, da der er så få, der har haft et alkoholforbrug.

71 procent af de 15-årige har prøvet at drikke alkohol, og næsten lige så mange (67 %) har drukket en hel genstand. Den hyppigst angivne debutalder for en hel genstand er 14 år (30 %), efterfulgt af 13 år (17 %). 12 procent er debuteret tidligere og 10 procent som 15-årige. Der er ikke forskel mellem drenge og piger i 15-årsalderen hverken i forhold til at have prøvet at drikke alkohol, at have drukket en hel genstand eller i debutalderen for at have drukket en hel genstand.

Hver anden 15-årig har prøvet at være fuld. Den hyppigst angivne debutalder for at være fuld er igen 14 år (23 %), dernæst 13 år (11 %). 5 procent er debuteret tidligere og 11 procent som 15-årige. Der er ingen kønsforskelle.

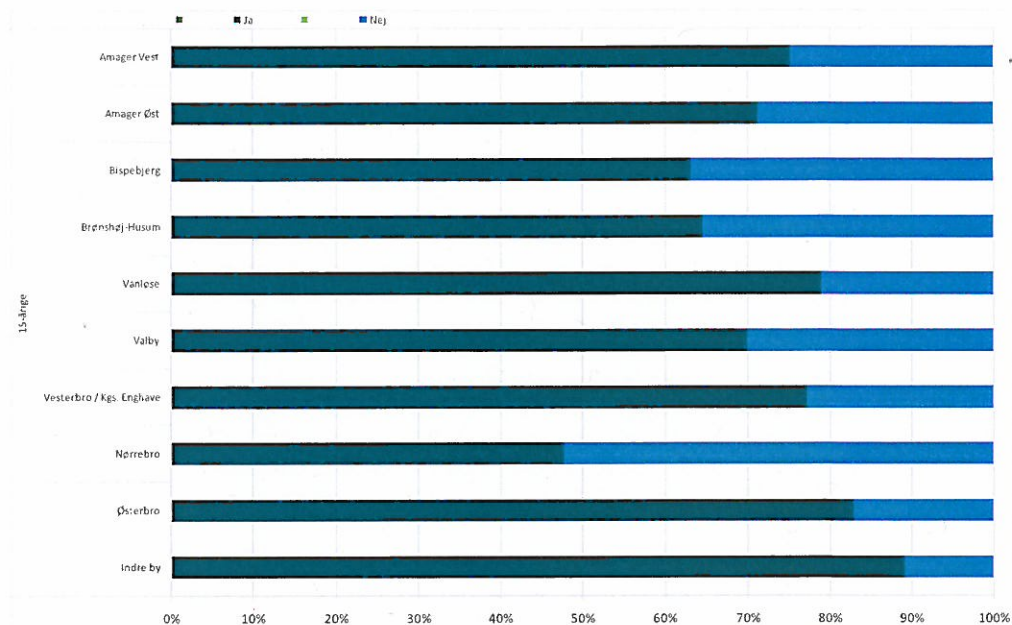
29 procent har været fulde mindst én gang inden for den seneste måned og 27 procent har ved en eller flere lejligheder inden for den seneste måned drukket mere end 5 genstande. Igen er der ikke signifikante kønsforskelle.

Der er til gengæld forskel mellem bydelene i forhold til alle spørgsmålene om alkohol. Forskellen afspejler sandsynligvis befolkningssammensætningen, herunder de kulturelle forskelle i forskellige befolkningsgrupper. Nørrebro har den laveste andel dansksprogede familier¹⁹, og Nørrebro adskiller sig markant fra de andre bydele med hensyn til de 15-åriges alkoholadfærd. Færre har prøvet at drikke alkohol eller at være fulde og der er flest, som svarer, at deres forældre ikke vil have, at de drikker alkohol. Omvendt har Indre By den højeste andel dansksprogede familier og den højeste frekvens af unge, der drikker, ligesom der er flest, der svarer, at forældrene synes, at det er i orden, at de drikker alkohol.

¹⁹ Andelen med andet/blandet sprog i familien er for de 15-årige: Nørrebro 54 %, Amager Øst 24 %, Bispebjerg 24 %, Vesterbro-Kgs. Enghave 23 %, Brønshøj-Husum 20 %, Valby 16 %, Amager Vest 16 %, Vanløse 14 %, Østerbro 12 % og Indre By 7 %.

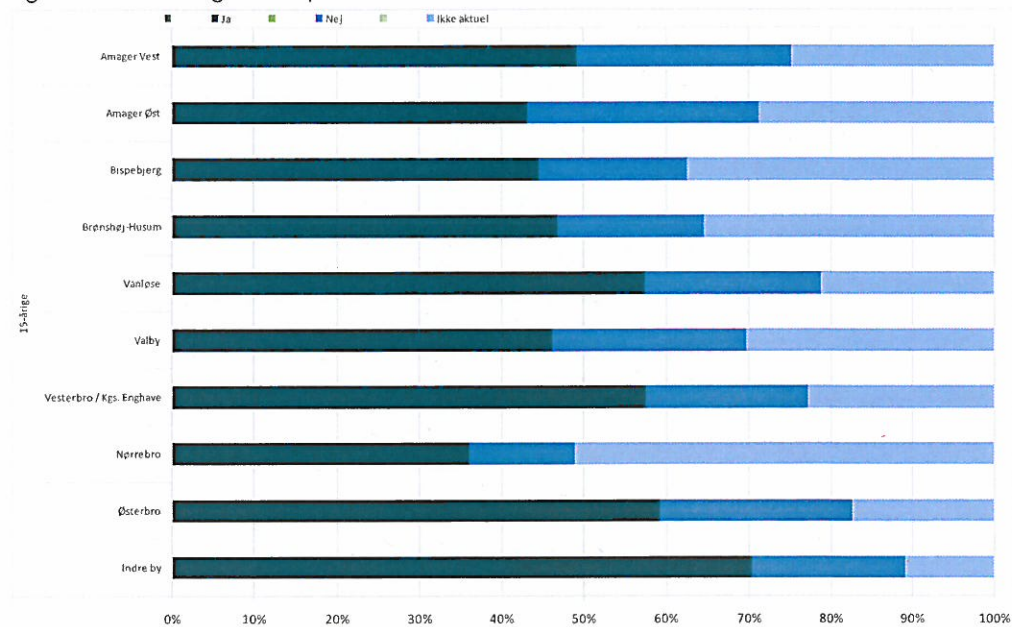

Figur 10.1. Har du nogensinde drukket alkohol?

$p \leq 0,001$

Figur 10.2. Har du nogensinde prøvet at være fuld?

$p \leq 0,001$

Sammenhængen mellem sproglig baggrund og alkoholadfærd fremgår direkte af Tabel 10.4. 83 procent af de 15-årige med dansksproget familie har prøvet at drikke og næsten 60 procent har været fulde. Til sammenligning har under hver tredje med andet eller blandet sproglig baggrund prøvet at drikke, og omkring hver femte har prøvet at være fuld.

Tabel 10.4. Sproglig familiebaggrund og alkoholadfærd. Procentfordeling for 15-årige

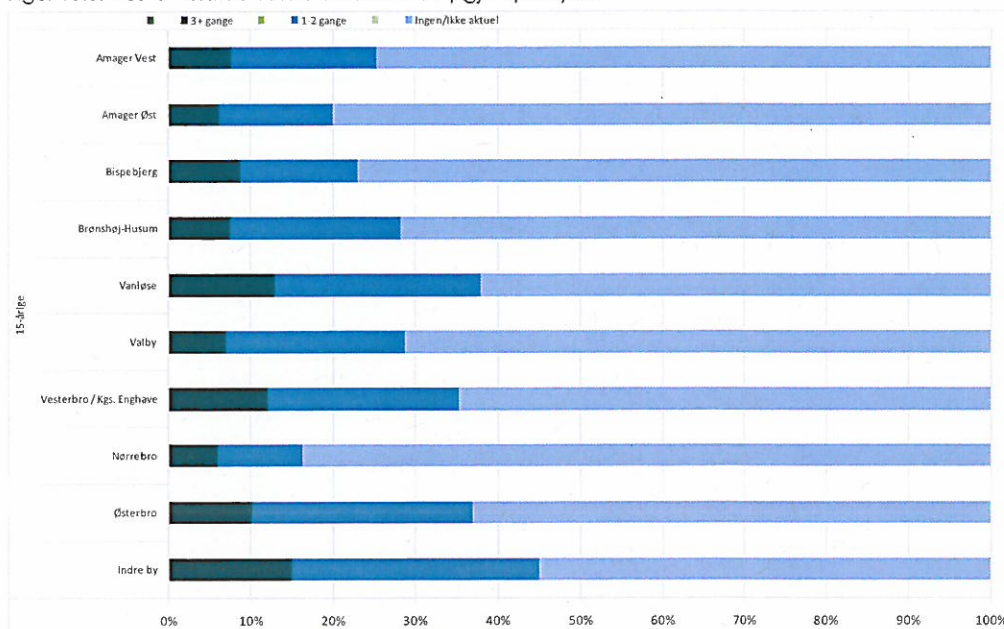
	Dansk	Andet sprog
Har du nogensinde drukket alkohol?	(n=1234)	(n=134)
Ja	82,7	28,0
Nej	17,3	72,0
Har du nogensinde prøvet at være fuld?	(n=1229)	(n=134)
Ja	58,9	17,1
Nej	23,7	11,5
Har ikke drukket alkohol	17,3	71,4
Forældrenes holdning	(n=1206)	(n=131)
Jeg ved ikke, hvad mine forældre synes	12,8	7,5
Mine forældre synes, at det er i orden, hvis jeg drikker alkohol	46,7	5,3
Mine forældre er ligeglade med, om jeg drikker alkohol eller ej	3,0	1,3
Mine forældre vil ikke have, at jeg drikker alkohol	37,5	86,0

$p \leq 0,001$ i alle tilfælde

Samtidig ses, at næsten halvdelen af de dansksprogede unge angiver, at deres forældre synes, det er i orden, at de drikker alkohol, mens det samme gælder 5 procent med anden sproglig baggrund. Til gengæld svarer 86 procent af de unge med anden sproglig baggrund, at deres forældre ikke vil have, at de drikker alkohol.

Alkoholadfærden den seneste måned viser tilsvarende forskelle mellem bydele-
ne. Figur 10.3 viser, hvor mange der har været fulde den seneste måned, og hvor
ofte. Resultatet ligger meget tæt op ad resultatet for at have drukket over 5 gen-
stande den seneste måned.

Figur 10.3. Været fuld den seneste måned. Opgjort pr. bydel

$p \leq 0,001$

I Indre By har 45 procent været fulde ved en eller flere lejligheder inden for den seneste måned, 15 procent har været det 3 gange eller flere. På Nørrebro er de tilsvarende andele henholdsvis 17 og 7 procent.

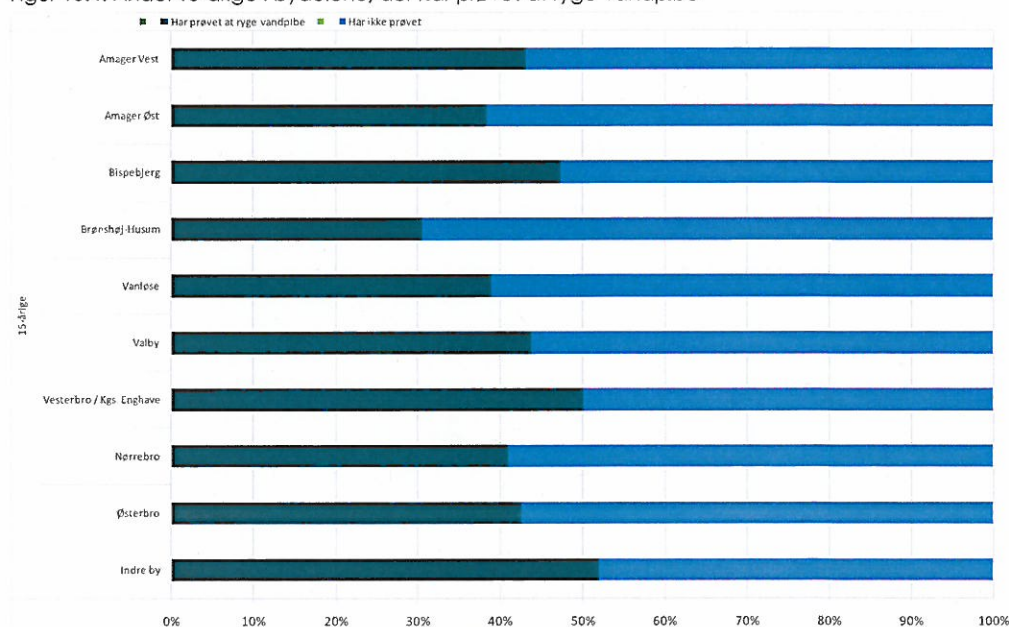
10.3 ANDET FORBRUG AF STOFFER

De unge på 15-årige er blevet spurgt om deres erfaringer med at ryge vandpipe samt med hash og andre euforiserende stoffer.

Vandpipe

Vandpiberygning er blevet en trend blandt de unge, hvor 42 procent af de 15-årige har prøvet at ryge vandpipe. 16 procent har prøvet det en enkelt gang, de øvrige flere gange. Der er ikke forskel i omfanget for piger og drenge, men der er en signifikant forskel mellem bydelene. Der er flest unge, der har prøvet at ryge vandpipe, i Indre By (52 %), Vesterbro-Kgs. Enghave (50 %) og Bispebjerg (47 %), mens færrest har prøvet det i Brønshøj-Husum (31 %), Amager Øst og Vanløse (begge 39 %). I de øvrige bydele er det 41-44 procent.

Figur 10.4. Andel 15-årige i bydelene, der har prøvet at ryge vandpipe

$p \leq 0,05$

Hash og andre euforiserende stoffer

15 procent af de unge angiver, at de har prøvet at ryge "hash, marihuana, pot eller skunk" en eller flere gange. 1 procent angiver at have prøvet andre stoffer eller at have sniffet for at blive høj.

Som det fremgår, er det helt overvejende hash, som de unge har erfaring med. Der er ikke signifikant forskel mellem piger og drenge i omfanget af hashrygning. Der er en lille signifikant forskel mellem bydelene, hvor flest unge i Indre By (26 %) ryger/har røget hash, mens færrest i Brønshøj-Husum (9 %) og Bispebjerg (12 %) har prøvet det.

Hvad angår erfaringerne med andre stoffer, er andelen, der har prøvet andre stoffer, så små, at vi ikke går ind i nærmere analyser af data.

Tabel 10.5. 15-åriges erfaringer med euforiserende stoffer (procent)

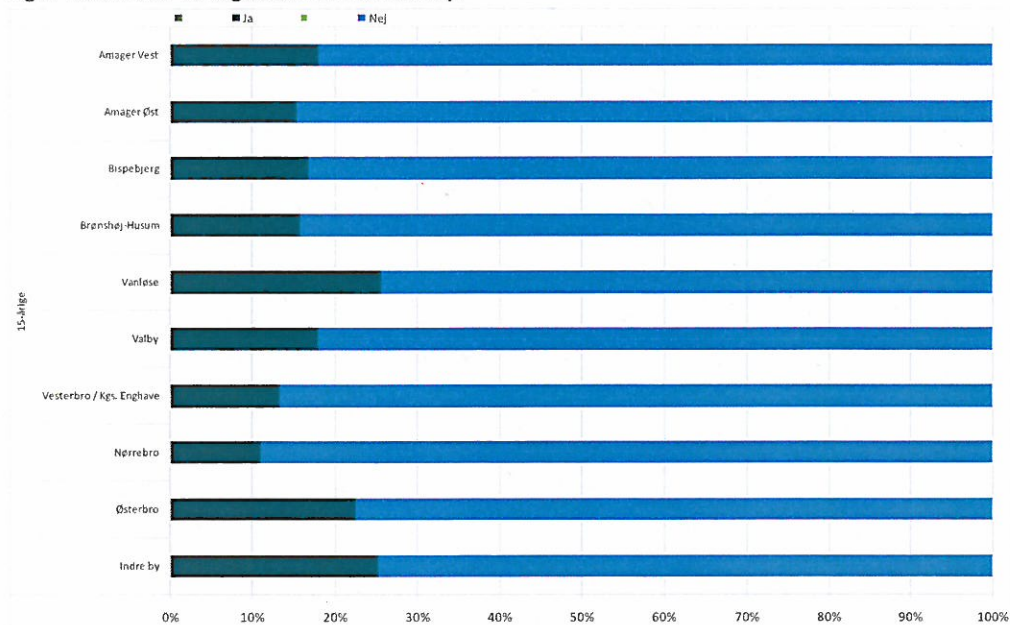
	Har du nogensinde prøvet at...?		
	ryge hash, marihuana, pot eller skunk (N=1421)	tage andre stoffer, fx heroin, LSD, speed, amfetamin, kokain eller ecstasy (N=1412)	sniffe for at blive høj (N=1414)
Ja, mindst én gang om måneden...	2,2	0,1	0,1
Ja, flere gange.....	7,6	0,3	0,4
Ja, en enkelt gang	5,3	0,7	0,8
Nej.....	85,0	98,9	98,7
I alt.....	100	100	100

11 SEKSUELLE ERFARINGER 15-ÅRIGE

11.1 SEKSUEL DEBUT

Knap hver femte unge på 15-årige har prøvet at have samleje (18 %). 1,6 procent har angivet, at de var yngre end 13 år, da de havde deres første samleje. De fleste har været 14-15-årige. Der er ikke signifikante forskelle mellem drenge og piger i forhold til, om de har haft samleje, eller hvornår de debuterede. Der er forskel mellem bydelene i forhold til, om de unge har haft samleje eller ej.

Figur 11.1. Andel 15-årige, der har haft samleje

$p \leq 0,05$

11.2 PRÆVENTION

De unge, som har haft samleje, blev spurgt om, hvilken prævention de brugte ved deres første henholdsvis seneste samleje. Resultatet viser meget klart, at der ved det første samleje hyppigst bruges et kondom, mens brugen af p-piller øges ved gentagne samlejer. 12 procent (10 % drenge, 13 % piger) oplyser at have brugt p-piller ved det første samleje. Hver ottende 15-årige pige har således brugt p-piller forud for den seksuelle debut.

Blandt samtlige 15-årige piger har 6,5 procent anvendt en fortrydelsespille. 2 procent oplyser, at de har brugt fortrydelsespiller flere gange.

Tabel 11.1. Brug af prævention blandt 15-årige, der har haft samleje. Procenterne kan ikke summeres, da der kunne gives flere svar

	Hvilken prævention brugte du...?	
	ved dit første samleje (N=254)	ved seneste samleje (kun de, der har haft flere) (N=208)
Ingen	12,4	11,6
Kondomer	83,5	62,5
p-piller	11,5	30,8
Sikre perioder	1,4	3,8
Afbrudt samleje	3,5	3,4
Andet	0,8	1,4

12 SYMPTOMER OG SYGDOM

Undersøgelsen har kortlagt forekomsten af en række symptomer og sygdomme. Her sættes fokus på udbredelsen af fødevareallergi, høfeber, astmækssem/børneeksem, astmatisk bronkitis og astma samt på en række almindelige symptomer (hovedpine, mavepine, ryg-/nakke-/skuldergener, forkølelse/snue/hoste, træthed, søvnbesvær m.fl).

12.1 FØDEVAREALLERGI

5 procent af de 11-årige og 8 procent af de 15-årige angiver at have fået konstateret fødevareallergi hos en læge. Hvilke fødevarer det drejer sig om ses i Tabel 12.1, som viser andelen af 11- og 15-årige med en bestemt fødevareallergi beregnet blandt hele årgangen.

Tabel 12.1. Andele, der har allergi over for bestemte fødevarer (procent)

	11-årige (N=1724)	15-årige (N=1396)
Mælk.....	1,3	1,6
Æg.....	0,5	0,5
Fisk.....	0,3	0,4
Citrusfrugter.....	0,5	0,9
Nødder.....	1,9	2,8
Tomat.....	1,1	1,9
Skaldyr.....	0,6	0,5
Rug.....	0,5	0,1
Hvede.....	0,6	0,7
Soja.....	0,4	0,5
Andet.....	1,3	2,1

Det er små andele af børn og unge, som har fået konstateret de enkelte allergier hos en læge. Allergi overfor nødder, tomat og mælk er mest udbredt i begge årgange og forekomsten ser ud til at øges med alderen.

12.2 HØFEBER, BØRNEEKSEM OG ASTMA

Forekomsten af astma og især høfeber øges fra 11 til 15-årige, mens andelen med børneeksem er stabil.

Forekomsten af høfeber er lidt større blandt de 15-årige drenge (24 %) end blandt pigerne (19 %). Ellers er der ingen kønsforskelle. For de 15-årige er der endvidere forskel mellem bydelene med hensyn til høfeber og astma. Andelen med høfeber varierer fra 14 til 33 procent, mens andelen med astma varierer fra 10 til 23 procent.²⁰

²⁰ De fulde fordelinger fremgår af *Børnesundhedsprofil 2009 for Københavns Kommune. Grundrapport*.

Tabel 12.2. Andel, der har haft høfeber, børneeksem og astma (procent)

	11-årige	15-årige
Høfeber.....	12,6	21,8
Børneeksem, også kaldet astmækssem.....	14,9	15,0
Astma	10,7	15,3

12.3 15-ÅRIGE PIGER ER MEST GENEREDE AF SYMPTOMER

Det mest udbredte symptom blandt 11-årige er forkølelse/snue/hoste, som 58 procent har været lidt eller meget generede af indenfor de seneste 14 dage, efterfulgt af hovedpine, som 44 procent har været generede af. Det mest udbredte symptom blandt de 15-årige er også forkølelse/snue/hoste; dernæst hovedpine og smerter i ryg/nakke/skuldre.

Tabel 12.3. Forekomst af symptomer inden for de seneste 2 uger (procent)

		Meget generet	Lidt generet	Ikke generet	I alt
Hovedpine	11-årige (N=1740)	8,0	35,5	56,5	100
	15-årige (N=1417)	12,3	45,8	41,9	100
Ondt i ryg, nakke eller skuldre	11-årige (N=1728)	6,0	28,8	65,2	100
	15-årige (N=1414)	15,0	43,1	41,9	100
Ondt i maven	11-årige (N=1729)	7,9	31,9	60,2	100
	15-årige (N=1412)	7,8	37,3	54,9	100
Hård eller tynd mave	11-årige (N=1728)	2,4	17,9	79,7	100
	15-årige (N=1413)	3,4	19,9	76,7	100
Kvalme	11-årige (N=1722)	3,9	19,4	76,7	100
	15-årige (N=1412)	4,5	24,9	70,6	100
Hududslæt, kløe eller eksem	11-årige (N=1730)	4,5	12,1	83,4	100
	15-årige (N=1415)	4,6	14,4	80,9	100
Ondt i eller betændelse fra øret	11-årige (N=1724)	1,2	6,3	92,5	100
	15-årige (N=1410)	1,4	7,5	91,1	100
Følelse af ikke at kunne få vejret	11-årige (N=1722)	1,6	8,7	89,7	100
	15-årige (N=1413)	2,9	9,3	87,8	100
Forkølelse, snue, hoste	11-årige (N=1732)	14,6	43,1	42,3	100
	15-årige (N=1417)	18,0	46,2	35,8	100
Øget eller usædvanlig træthed	11-årige (N=1720)	3,4	20,7	75,9	100
	15-årige (N=1412)	11,1	33,7	55,2	100
Svært ved at sove eller falde i søvn	11-årige (N=1728)	8,5	27,3	64,2	100
	15-årige (N=1414)	12,1	27,8	60,1	100
Tisse i sengen om natten	11-årige (N=1729)	1,8	2,1	96,1	100
	15-årige (N=1413)	0,5	0,8	98,6	100

Hyppigheden af symptomerne stiger generelt fra 11- til 15-årige. Det er især forekomsten af træthed, hovedpine og smerter i ryg/nakke/skuldre, der øges. Kun 'tisse i sengen' falder.

Blandt de 11-årige er pigerne hyppigere end drengene generede af hovedpine, ondt i maven, ondt i øret og forkølelse/snue/hoste. Blandt de 15-årige er pigerne mere generede end drengene af samtlige de viste symptomer undtagen hård/tynd mave og tisse i sengen om natten. Det drejer sig om 12-16 procent af pigerne, som har været meget generede af hovedpine, ondt i maven, øget/usædvanlig træthed og søvnbesvær. 20 procent har været meget generede af smerter i ryg/nakke/skuldre og 24 procent af forkølelse/snue/hoste. Generelt

er der omkring dobbelt så mange piger som drenge, som angiver at være meget generede af de forskellige symptomer.

Der er ikke bydelsforskelle i udbredelsen af symptomerne undtagen for kvalme for de 15-årige, hvor Vanløse med 11 procent og Valby med 8 procent ligger betydeligt over gennemsnittet på 4,5 procent.

12.4 FRAVÆR

Børnene og de unge er blevet spurgt, hvor mange skoledage de har mistet den seneste måned på grund af henholdsvis pjæk og sygdom.

Pjæk

Blandt de 11-årige er pjæk begrænset, mens det er mere omfattende blandt de 15-årige. Således har 10 procent på 11 år pjækket den seneste måned, og 3 procent har pjækket mere end 2 dage. 23 procent af de 15-årige har pjækket, 8 procent har pjækket mere end 2 dage.

Flere 11-årige drenge (13 %) end piger (8 %) har pjækket, mens flere 15-årige piger (25 %) end drenge (20 %) har pjækket. Vanløse (4 %) og Indre By (5 %) har de laveste andele, der har pjækket, mens Amager Øst (19 %) og Bispebjerg (18 %) har flest, der har pjækket.

Sygdom

Over halvdelen af såvel de 11- som 15-årige har været fraværende på grund af sygdom den seneste måned.

12.5 MEDICINFORBRUG

De 11- og 15-årige har svaret på, om de har taget medicin inden for en 14-dages periode, og hvilken. Det fremgår af Tabel 12.4, at flere 15- end 11-årige har anvendt medicin indenfor en 14-dages periode, og at de mest almindelige medecintyper i begge årgange er smertestillende medicin mod hovedpine og andre smerter, dernæst medicin mod børneeksem eller andre hudproblemer samt astmamedicin (medicin for vejrtrækningen). Det ses også, at mange har svaret "andet". Når man ser på de svar, der er skrevet under "andet", drejer det sig hyppigst om vitaminer og kosttilskud. Dertil kommer en del svar vedrørende smertestillende piller. Blandt de 11-årige nævnes derudover hyppigst medicin i forhold til halsbetændelse/forkølelse/hoste og influenza/penicillin; medicin i forhold til ADD/ADHD, allergi/astma og nattetisseri. Blandt de 15-årige nævnes derudover hyppigst medicin i forhold til allergi/astma, p-piller, penicillin/næsespray/hoste/ondt i halsen og ADHD.

Tabel 12.4. Andel, som har anvendt forskellige typer medicin inden for de seneste 14 dage (procent)

	11-årige	15-årige
Piller mod hovedpine	19,7	35,9
Piller mod smerter i ryg, skuldre, arme eller ben.....	2,8	7,4
Medicin mod ondt i maven.....	4,6	8,0
Medicin for vejrtrækningen (f.eks. inhalator, spray, piller).....	4,6	5,3
Medicin, creme eller salve mod børneeksem.....	4,7	4,2
Medicin, creme eller salve mod andre hudproblemer	7,6	13,7
Sovemedicin.....	0,9	0,7
Piller mod angst eller nervøsitet (stesolid el.lign.).....	0,2	0,9
Piller mod depression ("lykkepiller" el.lign.)	0,2	0,5
Andet.....	22,4	22,2

Der kan ikke foretage køns- og bydelsanalyser på "andet"-svarene, og for de medicintyper, som under 1 procent rapporterer at anvende, giver det ikke mening.

Ser vi på de øvrige medicintyper, er der blandt de 11-årige stort set ingen kønsforskelle. Lidt flere piger end drenge har anvendt medicin mod "andre hudproblemer" (9 % overfor 6 % af drengene).

Blandt de 15-årige er der flere piger end drenge, som har anvendt hovedpinepiller (43 % vs. 29 %), medicin mod "ondt i maven" (sikkert en del menstruationssmerter) (14 % vs. 2 %) og medicin mod "andre hudproblemer" (16 % vs. 11 %).

13 NÆRMILJØ OG FYSISK AKTIVITET

Dette kapitel behandler en række spørgsmål om de 11- og 15-åriges vurdering af mulighederne for bevægelse i skolen og for bevægelse og ophold i deres nærmiljø. Dertil kommer spørgsmål om deres faktiske aktivitetsniveau i skolen (i frikvartererne og i timer udenfor idræt og svømning), om de selv transporterer sig til og fra skole samt, om de ønsker at bevæge sig mere. Sidst i kapitlet behandles en række udsagn om de store børns oplevelse af deres nærmiljø i forhold til tillid og tryghed.

13.1 MULIGHEDER FOR BEVÆGELSE I HVERDAGEN

Muligheder for bevægelse i skolen

Flere 11- end 15-årige oplever, at der er gode muligheder for bevægelse i skolen – og flere muligheder udendørs end indendørs. Blandt de 15-årige mener ca. halvdelen, at der kun er få muligheder for bevægelse i skolen såvel udendørs som indendørs. Se Tabel 13.1.

Tabel 13.1. Synes du, at skolen giver mulighed for bevægelse og fysisk aktivitet udendørs/indendørs? (procent)

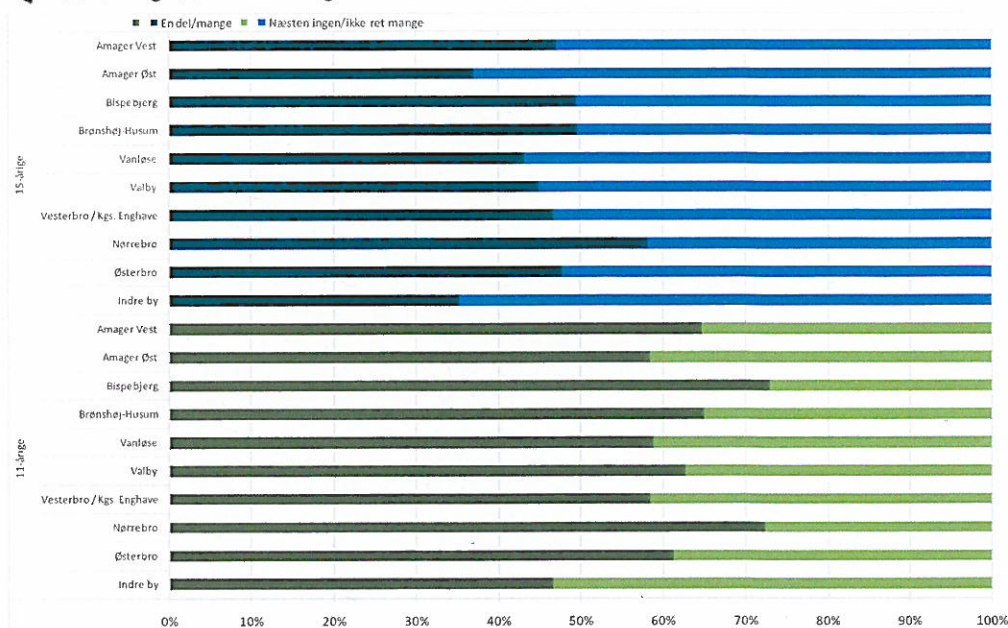
	11-årige		15-årige	
	Udendørs (N=1707)	Indendørs (N=1666)	Udendørs (N=1411)	Indendørs (N=1388)
Nej, næsten ingen/ikke ret mange	23,6	37,5	47,8	53,3
Ja, en del/ja, mange.....	76,4	62,5	52,2	46,7
I alt.....	100	100	100	100

Der er inden kønsforskel i opfattelsen blandt de 11-årige, mens lidt flere 15-årige drenge end piger mener, at der er gode udendørs muligheder (55 % vs. 49 %).

I forhold til bydelene og oplevelsen af udendørs muligheder er der en lille signifikant forskel blandt de 11-årige: Mellem 85 procent (Bispebjerg) og 69 procent (Indre By) mener, at der er gode muligheder. Der er ingen forskel blandt de 15-årige.

Hvad angår de indendørs muligheder, er der større forskelle mellem bydelene i begge årgange, jf. Figur 13.1.

Figur 13.1. Muligheder for bevægelse indendørs i skolen

11-årige: p<0,001; 15-årige: p<0,01

Muligheder for ophold og bevægelse i nærmiljøet

De 11- og 15-årige ligger overordnet helt på linje i deres vurdering af mulighederne for at bevæge sig og dyrke sport i nærområdet. Tre ud af fire mener, at der er mange eller en del muligheder.

Tabel 13.2. Synes du, at der er gode steder at bevæge sig og dyrke sport udenfor på det sted, hvor du bor...? (procent)

	11-årige (N=1735)	15-årige (N=1416)
Nej, næsten ingen/ikke ret mange	25,4	25,5
Ja, en del/ja, mange	74,6	74,5
I alt.....	100	100

Der er ingen signifikante kønsforskelle. Der er heller ikke signifikant forskel mellem bydelene for de 11-årige, mens der blandt de 15-årige er flest på Østerbro (84 %) og i Vanløse (80 %) og færrest i Valby (65 %), som mener, at der er gode muligheder for at bevæge sig og dyrke sport der, hvor de bor.

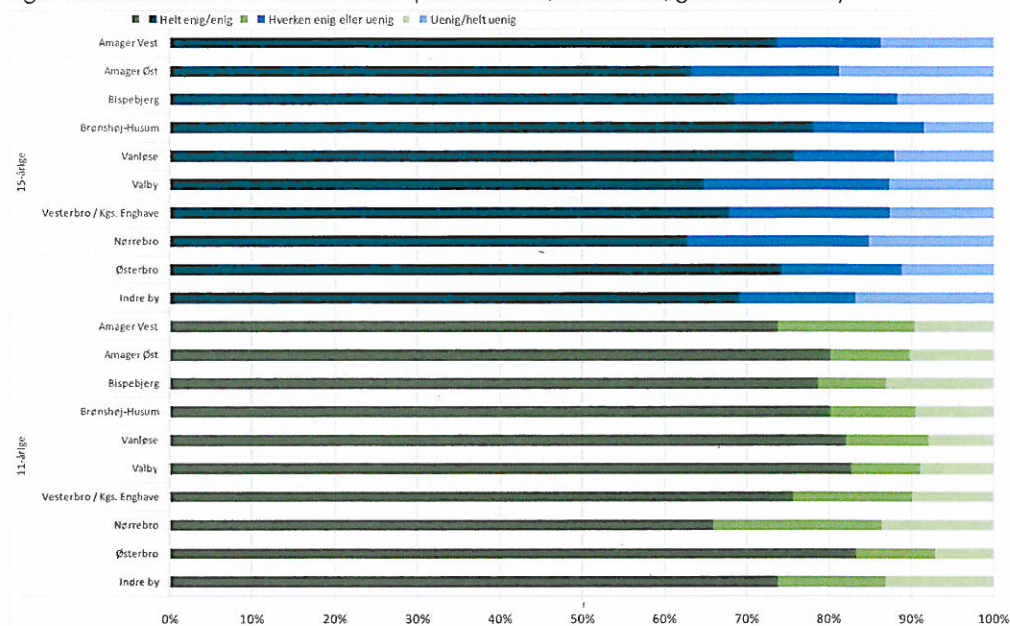
Blandt en række udsagn om nærmiljøet blev de store børn spurgt om følgende: "Hvor enig eller uenig er du i følgende udtalelser om det sted, hvor du bor?: Der er gode steder at være i fritiden (f.eks. klubber, boldbaner, grønne områder)".

Tabel 13.3. Der er gode steder at være i fritiden (f.eks. klubber, boldbaner, grønne områder) (procent)

	11-årige (N=1713)	15-årige (N=1406)
Enig/helt enig.....	77,5	69,9
Hverken enig eller uenig.....	12,2	16,8
Helt uenig/uenig.....	10,3	13,3
I alt.....	100	100

Der er ingen væsentlige kønsforskelle i svarene. I forhold til bydelene er forskellene blandt 11-årige signifikante, men ikke blandt de 15-årige.

Figur 13.2. Gode steder at være i fritiden (f.eks. klubber, boldbaner, grønne områder)

11-årige: $p \leq 0,01$; 15-årige: NS

13.2 BEVÆGELSE I SKOLEN (UDENFOR IDRÆT/SVØMNING)

De store børn blev spurgt om, hvor ofte de bevæger sig eller er fysisk aktive "i de timer, hvor der ikke står idræt eller svømning på skemaet" og "i frikvarteret". Spørgsmålet om frikvarteret havde for de 11-årige tilføjelsen "f.eks. spiller bold, klatrer eller løber" og for de 15-årige "f.eks. spiller bold, går eller løber". Svarene fremgår af de næste to tabeller (bemærk, at svarkategoriene er lidt forskellige).

Tabel 13.4. Hvor tit bevæger du dig eller er fysisk aktiv i de timer, hvor der ikke står idræt eller svømning på skemaet? (procent)

	11-årige (N=1739)	15-årige (N=1425)
Sjældent eller aldrig	23,2	43,0
Ikke hver uge	12,1	14,2
Ikke hver dag, men hver uge.....	27,0	19,7
Hver dag eller næsten hver dag.....	37,8	23,1
I alt.....	100	100

Tabel 13.5. Hvor tit bevæger du dig eller er fysisk aktiv i frikvarteret? (procent)

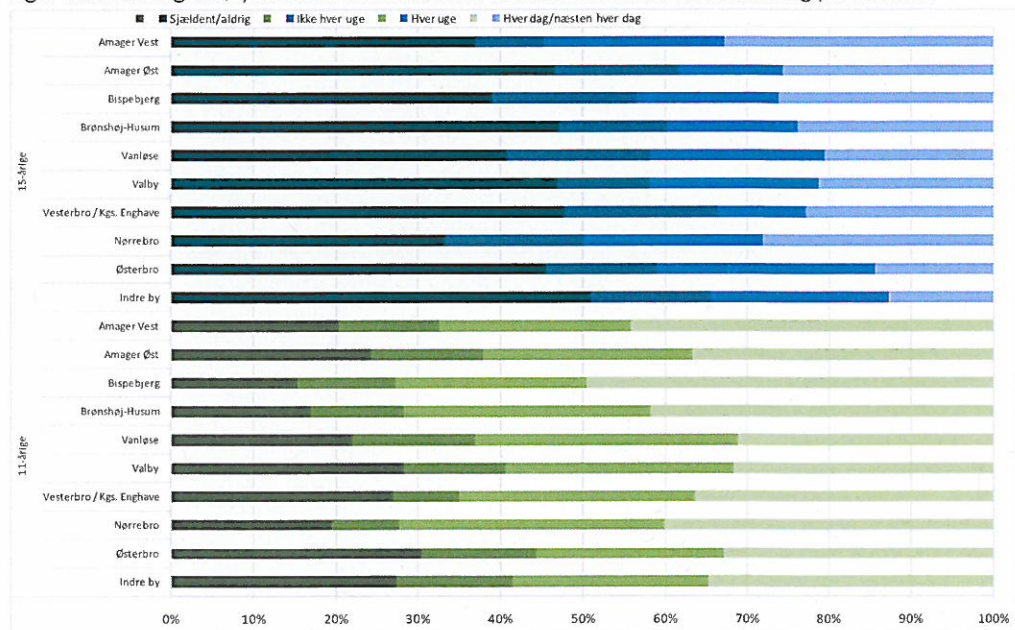
	11-årige (N=1748)	15-årige (N=1424)
Sjældnere eller aldrig.....	2,3	21,4
Ikke hver dag, men hver uge.....	8,3	26,1
Hver dag eller næsten hver dag.....	33,4	31,4
Flere gange om dagen.....	55,9	21,1
I alt.....	100	100

Overordnet fremgår det, at de 11-årige er mere fysisk aktive end de 15-årige. Med hensyn til fysisk aktivitet i timer udenfor idræts-/svømmetimer, må dette antages at komme an på lærerens aktivering af børnene (eller at skolen laver arrangementer med fysisk aktivitet), medmindre børnene svarer ud fra egen, og formentlig uønskede, fysisk aktivitet i andre timer. Det ser da ud til, at de 11-årige tilbydes mere fysisk aktivitet i timerne, end de 15-årige. Når det kommer til frikvartererne, er det nok ikke overraskende, at de 11-årige bevæger sig oftere, end de 15-årige. Det skal dog huskes, at "gang" er medtaget som fysisk aktivitet for de 15-årige, hvorved spørgsmålsformuleringen tager højde for, at man leger mindre som 15-årig end som 11-årig. Resultatet viser da, at knap halvdelen af de 15-årige må anses for at være meget stillesiddende i frikvartererne, idet de sjældnere end dagligt i det mindste går i frikvartererne.

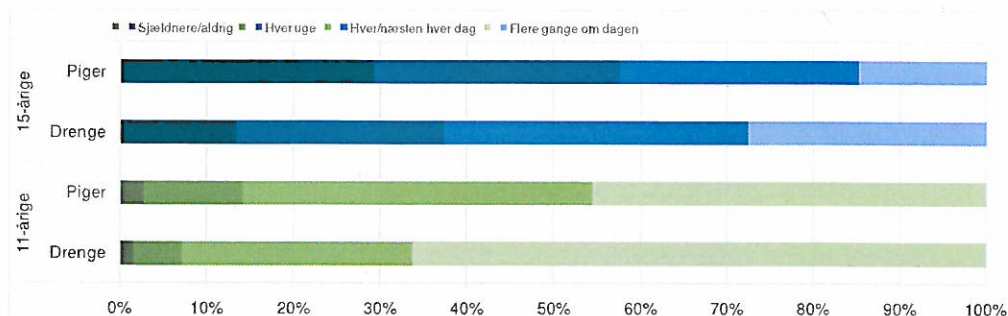
Køns- og bydelsforskellene underbygger antagelsen om, at fysisk aktivitet i timerne udenfor idræt/svømning beror på læreren/skolen, idet pigernes og drengenes svar fordeler sig næsten ens på svarkategorierne (for de 15-årige er der lidt flere drenge, som mener, at der er fysisk aktivitet "hver dag eller næsten hver dag", hvor lidt flere piger svarer "ikke hver uge"; det giver en signifikant forskel). Til gengæld er der bydelsforskelle. Omvendt antages fysisk aktivitet i frikvartererne at være mere selvstyret af børnene og de unge, og her er der klart større kønsforskel. Til gengæld er der ikke signifikante forskelle mellem bydelene.

Figur 13.3. Bevægelse/fysisk aktivitet i timer, hvor der ikke står idræt eller svømning på skemaet

11-årige: $p \leq 0,01$; 15-årige: $p \leq 0,01$

Figur 13.4. Bevægelse/fysisk aktivitet i frikvarteret

11-årige: $p \leq 0,001$; 15-årige: $p \leq 0,001$

Sammenholdes svarene på fysisk aktivitet i frikvartererne med svarene på muligheder for bevægelse indendørs/udendørs, ses der en sammenhæng for begge relationer for begge årgange. Blandt dem, der har mange eller en del muligheder for bevægelse, er der flere, der ofte bevæger sig. Forskellen er dog mest bemærkelsesværdig for de 15-årige. Se Tabel 13.6.

Tabel 13.6. Bevægelse i frikvarteret sammenholdt med muligheder for bevægelse i skolen indendørs og udendørs. Kun 15-årige (procent)

	Udendørs muligheder		Indendørs muligheder	
	Få	En del/mange	Få	En del/mange
Flere gange om dagen / (næsten) hver dag.....	41,8	61,9	43,7	62,6
Sjældnere	58,2	38,1	56,3	37,4
I alt.....	100	100	100	100

Dette resultat tyder på, at bedre faciliteter til forskellige former for fysisk aktivitet både indendørs og udendørs i skolen kunne motivere flere 15-årige til at bevæge sig i frikvartererne.

13.3 TRANSPORT TIL OG FRA SKOLE

De to årgange er blevet spurgt om, hvor mange dage om ugen de kommer til og fra skole ved at cykle, gå, køre på streetboard eller lignende. Resultaterne for transport til skole fremgår af Tabel 13.7. To tredjedele går eller cykler selv fem dage om ugen, mens en ud af seks ikke gør det nogen dage. Besvarelserne vedrørende transporten hjem fra skole ligner dem til skole.

Tabel 13.7. Hvor mange dage om ugen kommer du til skole ved at cykle, gå, køre på streetboard eller lignende? (procent)

	11-årige (N=1731)	15-årige (N=1406)
0 dage.....	16,1	18,1
1 dag.....	3,5	4,0
2 dage.....	3,4	2,9
3 dage.....	5,3	4,5
4 dage.....	5,7	2,2
5 dage.....	66,0	68,4
I alt.....	100	100

13.4 ØNSKE OM MERE BEVÆGELSE I HVERDAGEN

Mere end halvdelen af både 11- og 15-årige kunne tænke sig at bevæge sig mere, end de gør.

I begge årgange er der flere piger end drenge, der kunne tænke sig at bevæge sig mere. Blandt de 11-årige er der klart flere i Vesterbro/Kgs. Enghave (71 %) end i de øvrige bydele, som gerne vil bevæge sig mere. I Indre by er det 63 procent, mens de andre bydele ligger mellem knap 50 og 60 procent.

For begge køn og årgange stiger ønsket, jo dårligere den selvvalgte fysiske form er. Givet de rette rammer er der således potentiale for at få flere børn og unge til at være fysisk aktive.

Tabel 13.8. Kunne du tænke dig, at bevæge dig mere, end du gør (procent)

	11-årige (N=1750)	15-årige (N=1423)
Ja.....	56,8	60,9
Nej.....	17,4	22,0
Ved ikke.....	25,8	17,1
I alt.....	100	100

13.5 TILLID OG TRYGHED I NÆRMILJØET

De 11- og 15-årige har besvaret en række udsagn om, hvordan de opfatter forholdet mellem folk i deres nærmiljø. Udsagnene handler om tillid og tryghed i nærmiljøet. De fremgår sammen med besvarelsene af Tabel 13.9.

Tabel 13.9. Hvor enig eller uenig er du i følgende udtalelser om det sted, hvor du bor? (procent)

		Enig	Hverken enig eller uenig	Uenig	I alt
Folk siger "hej" til hinanden og stopper og taler på vejen	11-årige (N=1727)	59,0	24,9	16,2	100
	15-årige (N=1412)	47,2	28,0	24,8	100
Det er trygt for børn at lege udenfor om dagen	11-årige (N=1724)	80,7	10,0	9,2	100
	15-årige (N=1411)	75,0	14,7	10,3	100
Man kan stole på folk, der hvor jeg bor	11-årige (N=1726)	61,8	26,3	11,9	100
	15-årige (N=1405)	49,8	33,5	16,7	100
Jeg kan spørge naboerne om hjælp, hvis jeg har brug for det	11-årige (N=1722)	68,8	17,0	14,1	100
	15-årige (N=1404)	62,8	23,2	13,9	100
De fleste mennesker, der hvor jeg bor, ville udnytte mig, hvis de fik chancen	11-årige (N=1711)	3,8	13,2	83,0	100
	15-årige (N=1403)	6,1	18,4	75,5	100

Det ses, at de to årgange har nogenlunde ens vurdering af, om det er trygt at lege udenfor om dagen og, om man kan spørge naboerne om hjælp. Flere 11- end 15-årige er enige i, at folk taler sammen på vejen og, at man kan stole på folk, mens flere 11-årige er uenige i udsagnet om, at de fleste mennesker i nærområdet ville udnytte dem, hvis de fik chancen. Samlet set er tendensen, at tillid og tryghed i nærmiljøet falder fra 11 til 15 år.

Blandt 11-årige mener lidt flere drenge end piger, at man kan stole på folk (65 % vs. 59 % enige), og en anelse flere, at folk vil udnytte én, hvis de får chancen (5 % vs. 3 %).

Blandt de 15-årige er også lidt flere drenge enige i, at folk vil udnytte en (8 % vs. 4 % er enige - men lige mange drenge og piger er uenige i udsagnet).

Bydelsforskellene er til at få øje på med hensyn til oplevelsen af tillid og tryghed. Da bydelsforskellene er interessante at vise, men det vil blive meget omfattende med en figur for hvert udsagn, har vi valgt en anden fremstillingsform. For hvert udsagn har vi tildelt bydelene point fra 1-10 (hvor 10 er bedst) i forhold til andelen af enige, undtaget udsagnet om at udnytte én, hvor andelen af uenige tæller. Selve procentfordelingerne kan ses i grundrapporten.

Tabel 12.10. Hvor enig eller uenig er du i følgende udtalelser om det sted, hvor du bor? (point fra 1-10, hvor 10 er bedst)

	Folk siger hej (enig)		Trygt udenfor om dagen (enig)		Man kan stole på folk (enig)		Spørge naboer om hjælp (enig)		Mennesker vil udnytte mig (uenig)	
	11 år	15 år	11 år	15 år	11 år	15 år	11 år	15 år	11 år	15 år
Indre By	6	1	4	4	8	7	5	3	9	8
Østerbro	1	3	9,5	6	9	10	4	5	8	9
Nørrebro	2	4,5	1	1	1	1	1	1	1	1
Vesterbro/Kgs. E.	8	6	6	2	3,5	3	10	4	5	2
Valby	7	10	8	9	7	4	6	6	7	6
Vanløse	4	9	9,5	10	10	9	9	8	10	10
Brønshøj/Husum	5	8	2	8	2	5	7	7	4	4
Bispebjerg	10	2	3	3	5	2	3	2	2	3
Amager Ø	9	4,5	5	7	6	8	8	9	6	7
Amager V	3	7	7	5	3,5	6	2	10	3	5

Der, hvor to bydele har haft præcis samme procentandel, er der delt pointgivning.

Fremstillingen i tabellen giver et meget klart billede af "top og bund" med hensyn til de store børns oplevelse af tillid og tryghed i deres bydel – og så er der et mere blandet billede indimellem. Tillid og tryghed er mindst på Nørrebro og størst i Vanløse.

Der er et par andre ret klare forskelle: Både i Indre By og på Østerbro er de 11- og 15-årige enige om, at der er en høj grad af basal tillid mellem mennesker (man kan stole på andre og man udnytter ikke hinanden) – til gengæld ligger de to bydele relativt lavt med hensyn til "at komme hinanden ved" (folk siger "hej" og man kan spørge naboer om hjælp).

BØRNESUNDHEDSPROFIL 2009 FOR KØBENHAVNS KOMMUNE
SUNDHED OG TRIVSEL - 11- OG 15-ÅRIGE

Redaktion

Anne Sophie Gottlieb, Karin Mathiesen, Lars Ellebjerg

Kontakt

Københavns Kommune
Sjællandsgade 40
2200 København N

ISBN

(Hele profilen) 978-87-89863-85-6
(Denne rapport) 978-87-89863-88-7

Udgiver

Københavns Kommune, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

KØBENHAVNS KOMMUNE

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen samt Børne- og Ungdomsforvaltningen
Folkesundhed København samt Sundhed og Tidlig Indsats

Sjællandsgade 40
2200 København N
Telefon: 35 30 35 30
Telefax: 35 30 35 44
E-mail: folkesundhed@suf.kk.dk
www.folkesundhed.kk.dk

Til Børne- og Ungdomsudvalget samt Sundheds- og omsørgsudvalget.

07-06-2011

Sammenfatning af Børnesundhedsprofilens første to temarapporter om børn og unges sundhed og trivsel.

Sagsnr.
2011-5970

Dokumentnr.
2011-402971

Indledning

I planen Øget Sundhed for Børn 2009-2012 er en af målsætningerne, at der skal udvikles monitoring af københavnske børns sundhed. På baggrund af dette, er der iværksat en børnesundhedsprofilundersøgelse i 2009. Undersøgelsens design af udviklet af Region H, og Københavns Kommune har gennemført undersøgelsen. Formålet med undersøgelsen er at skabe et solidt vidensgrundlag om Københavnske børns sundhed og trivsel, således at sundhedsindsatser kan udvikles og målrettes fx bydele eller udpegede målgrupper. Undersøgelsens fokusområder er rygning, alkohol, motion kost, nærmiljø, trivsel med mere. Det er københavnske børn i alderen 3, 6, 11 og 15 år som har deltaget i undersøgelsen. Undersøgelsen er gennemført og der er beskrevet resultater i en Grundrapport samt i to temarapporter. Der er udviklet en fælles SUF-BUF kommunikationsstrategi.

Sagsbehandler
Anne Sophie Gottlieb

Børnesundhedsprofilens resultater indgår som baggrundsviden i Københavns Sundhedspolitik Længe Leve København, 2011-2014. I Sundhedspolitikken er der mål og visioner, om at forbedre børns sundhed og adfærd ved at have særligt fokus på børn som målgruppe og på at tilbyde tidlige indsatser og behandling, således flere børn kan leve et aktivt liv som normalvægtige børn i god trivsel uden passiv rygning og uden selv at begynde at ryge, får en risikable alkoholkultur eller andet misbrug. Der bliver gennemført målinger på udvalgte indikatorer for børnesundheden i den årlige måling Københavnbarometeret.

Børnesundhedsprofilens første to temarapporter præsenteres hermed for BUU og SOU.

Mere om undersøgelsens første rapporter

I Grundrapporten beskrives metoden og resultaterne for alle de i undersøgelsen stillede spørgsmål. I temarapporterne beskrives undersøgelsens metode kort, en sammenfatning, en perspektivering og udvalgte resultater opdelt på køn og bydele for hhv. de yngre børn (3- og 6-årige) og de ældre børn (11- og 15-årige). Der vil forsat blive analyseret på data, og temarapport 3 om social ulighed i sundhed og børn er under udarbejdelse.

Grundrapporten og de to temarapporter kan hentes på Folkesundhed Københavns hjemmeside: www.folkesundhed.kk.dk under udgivelser, sundhedsprofiler.

**Folkesundhed
København
Analyse og Viden**

Sjællandsgade 40 I, 2
2200 København N

Telefon
3530 3533

E-mail
LB67@suf.kk.dk

www.kk.dk

Kort om metoden

Børnesundhedsprofilundersøgelsen af de københavnske børn består af spørgeskemadata og registerdata indsamlet i 2009. Undersøgelsen er et udviklingsprojekt inden for børnesundhedsmonitorering og undersøgelsens kvalitet vurderes god og omfattende jf. en ekstern bedømmelse udført af Statens institut for Folkesundhed.

Det er københavnske børn i alderen 3, 6, 11 og 15 år (i 2009) som har deltaget i undersøgelsen. Forældrene har svaret for de 3- og 6-årige, mens de 11- og 15-årige selv har svaret. Der er inviteret 19.241 til at deltage, og svarprocenten er 45 %. Data er vægtede for at kompensere for skævheder i deltagelse og frafald, så undersøgelsen bliver bedst muligt repræsentativ for hele den københavnske børnegruppe.

I undersøgelsen indgik spørgsmål om fysisk aktivitet og fysisk inaktivitet, hvor der skulle svares med angivelser af timer og minutter. Besvarelsene anvendes ikke, fordi der er for stor usikkerhed om validiteten.

Udvalgte resultater fra temarapporter 1 og 2

Temarapport 1. De 3- og 6-årige

- *Generelt.* Størstedelen trives, er glade og har godt helbred. 79 % af forældrene til de 3-årige svarer, at deres børn er meget glade. For de 6-årige er det 71 %.
- *Rygnings-passiv.* Børnene er udsat for passiv rygning i begrænset omfang. For 3-årige er 95 % aldrig eller næsten aldrig udsat og for 6 år er tallet 90 %.
- *Motion-ramme for bevægelse.* 19 % af forældrene til de 3-årige og 21 % til de 6-årige angiver, at der er "ikke ret mange" eller "ingen eller næsten ingen" muligheder for udendørs leg. Kun 56 % af forældre til 3-årige børn kender til en bevægelsespolitik i barnets institution.
- *Kost.* En del børn får fastfood (25 % af de 3-årige og 33 % af de 6-årige) og sukkersødet sodavand (12 % af de 3-årige og 22 % af de 6-årige) mindst en gang om ugen.
- *Overvægt.* Der er 14 % overvægtige blandt de 3-årige og 11 % blandt de 6-årige (BMI). Der er signifikant forskel på overvægten for de 6-årige fordelt på bydelene. De højeste andele i overvægt findes på Bispebjerg og Nørrebro, mens de laveste findes på Østerbro, Vanløse og Amager Øst.
- *Forældrekontakt.* Forældrene oplyser, at de leger/spiller med barnet eller læser/synger for barnet næsten hver dag eller flere gange ugentligt (91 hhv. 92 % blandt de 3-årige og 75 hhv. 85 % blandt de 6-årige).
- *Børneundersøgelser og vaccinationsprogrammer.* Næsten alle deltager i børneundersøgelser og vaccinationsprogrammer.
- *Tilfredshed med skole og pasning.* Forældrene er generelt glade for pasningstilbud og skolen. Således svarer 97 % af

forældrene til de 3-årige, at børnene for det meste eller altid er glade for pasningstilbud. For de 6-årige er tallet 96 %.

Temarapport 2. De 11- og 15-årige

- *Generelt.* Størstedelen har det godt, trives, spiser og lever sundt og har et godt helbred.
- *Kost.* Der sker et tydeligt skift fra 11- til 15-årige i måltids- og kostvaner. Mens flere på 11 år (71 %) spiser både morgenmad, frokost og aftensmad dagligt, så er det kun halvdelen af de 15-årige. Kun to ud af tre 15-årige spiser morgenmad og frokost hverdag,
- *Rygning og hash.* Der er meget få 11-årige, der har erfaringer med rygning, mens en del 15-årige har erfaringer med rygning. Her har 40 % prøvet at ryge, og 10 % er faste rygere. Dobbelt så mange piger som drenge ryger. 15 % af de 15-årige har røget hast, 10 % flere gange
- *Alkohol.* Der er meget få 11-årige, som har erfaringer med alkohol. En del 15-årige har erfaringer med alkohol. De fleste har prøvet at drikke, og 67 % har drukket en hel genstand. 50 % har været fulde og lidt over 29 % har været fulde inden for den seneste måned.
Indre by har den største andel af 15-årige, der drikker alkohol og ryger og også den største forældreaccept af alkoholindtagelse. Omvendt adskiller Nørrebro sig fra andre bydele ved at have markant færre, der har prøvet at drikke, og flere der angiver, at deres forældre ikke vil have, at de drikker.
- *Motion.* Fysisk form vurderes som nogenlunde eller dårlig blandt 32 % af de 11-årige og 54 % af de 15-årige.
- *Overvægt.* Der er ganske få svært overvægtige og under 10 % overvægtige. Resultaterne er betydelig lavere end resultater fra kommunallægernes udskolingsundersøgelser. Forskellene kan formentlig tilskrives metodeforskellene i dataindsamlingen.
- *Helbred.* 15 % af de 15-årige vurderer deres helbred som kun "nogenlunde" eller dårligt. Der er en stærk signifikant sammenhæng mellem god trivsel og godt helbred.
- *Trivsel.* Der ses et fald i trivsel og egen helbredsbedømmelse fra 11 til 15 år. En del 15-årige er generede af ondt i maven, træthed og søvnbesvær. Det gælder især 15-årige piger, hvor 16,2 % har været meget generede af hovedpine og 19,7 % af smerter i ryg, nakke og skuldre inden for de seneste 2 uger.

Bilag

Bilag 1. Børnesundhedsprofil 2009 For Københavns Kommune, Grundrapport. Kan hentes her:

http://www.folkesundhed.kk.dk/Udgivelser/~media/folkesundhedkbh/Sundhedsprofiler/Boernesundhedsprofil_Grundrapport.ashx

Bilag 2. Bilag 1. Børnesundhedsprofil 2009 For Københavns Kommune. Sundhed og Trivsel – 3- og 6-årige. (trykt rapport omdelt)

Bilag 3. Bilag 1. Børnesundhedsprofil 2009 For Københavns Kommune. Sundhed og Trivsel – 11- og 15-årige. (trykt rapport omdelt)

Til Sundheds- og Omsorgsudvalget

23-06-2011

Kommende sager omdelt på mødet den 23. juni 2011

Oversigten er omdelt på mødet den 23. juni 2011.
Der tages forbehold for ændringer.

Sagsnr.
2011-6449

Dokumentnr.
2011-438148

Sagsbehandler
Yvette Kovács

Sundheds – og Omsorgsudvalgets møde den 18. august 2011

1. Fremtidig organisering og kompetenceudvikling på demensområdet (Sagen sendes i høring)
2. Udmøntning af Moderniseringsplan 2012 (Sagen sendes i høring)
3. Fællesindstilling med SOF – Overflytning af ældreboliger Bjergvænget
4. Fællesindstilling – BIF, SUF og SOF strategien
5. Samlokalisering af Vesterbro/ Kgs. Enghave / Valby
6. Lejekontrakt for Sundhedshus Nørrebro
7. Forventet regnskab pr. 30. juni 2011 – augustprognose 2011
8. Bevillingsmæssige ændringer
9. Høring om grundbudget 2012 - KEJD

Sundheds – og Omsorgsudvalgets møde den 8. september 2011

1. Godkendelse af praksisplan for fysioterapi 2011-2014
2. Forskningsplan for Sundheds- og Omsorgsforvaltningen
3. Mødeplan - 2012

Sundheds- og Omsorgsudvalgets møde den 29. september 2011

1. Fremtidig organisering og kompetenceudvikling på demensområdet
2. Udmøntning af Moderniseringsplan 2012
3. Fremtidig model for den palliative indsats i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Sekretariatet - Rådhus

Rådhuset, stuen vær 83
1599 København V

Telefon
3366 2488

E-mail
yw30@suf.kk.dk

www.kk.dk